

Kunskapsöversikt

2017:1

A black and white photograph of a grand European city square, likely the Grand Place in Brussels. The image shows several ornate, multi-story buildings with intricate architectural details, including statues and domes. The sky is filled with dramatic, dark clouds. The image is partially obscured by white geometric shapes that create a sense of depth and movement.

De invandringskritiska
partiernas politiska inflytande i Europa

De invandringskritiska partiernas politiska inflytande i Europa

En kunskapsöversikt

Maria Tyrberg och Carl Dahlström

Kunskapsöversikt 2017:1

Delmi Rapport 2017:1

Beställning: www.delmi.se

E-post: ju.delmi@regeringskansliet.se

Tryckt av: Elanders Sverige AB

Stockholm 2017

ISBN 978-91-88021-18-2

Förord

När Frankrike går till presidentval i april 2017 är det inte helt orealistiskt att ledaren för det nationalistiska partiet Front National, Marine Le Pen, vinner majoritetens stöd. Även i Tyskland är det nationalkonservativa partiet Alternativ för Tyskland (AfD) på frammarsch och ser ut att på allvar utmana de etablerade partierna i det kommande parlamentsvalet.

Den här typen av partier brukar i forskningen betecknas som invandringskritiska (alternativt radikala högerpartier eller högerpopulistiska partier) och har vunnit stora opinionsframgångar i flera europeiska länder det senaste årtiondet.

Partierna uppvisar flera olikheter men förenas samtidigt av sin kritik mot invandring. Denna invandringskritik är en starkt växande tendens i europeisk politik och utgör, i takt med de invandringskritiska partiernas ökade framgång, en realitet som övriga partier måste förhålla sig till.

De invandringskritiska partiernas uppkomst och valframgångar har studerats flitigt. Kunskapen om de politiska konsekvenserna av dessa partiers närvaro har emellertid ännu inte kartlagts systematiskt. De etablerade partierna i europeiska länder har också antagit olika strategier för att bemöta de invandringskritiska partierna. Det finns exempel både på samarbete och på uteslutning. Men vad innebär framgången för de invandringskritiska partiernas indirekta och direkta inflytande på den förda politiken på migrations- och integrationsområdet?

Med denna kunskapsöversikt vill Delmi belysa de politiska konsekvenserna av invandringskritiska partiers närvaro, på både nationell och lokal nivå. Studien ger en samlad bild av i hur hög utsträckning invandringskritiska partier finns representerade i olika europeiska länder och analyserar hur det har påverkat politiska samarbetsmönster och policyutveckling.

Kunskapsöversikten är skriven av Carl Dahlström, professor i statsvetenskap, och Maria Tyrberg, doktorand i statsvetenskap, båda vid Göteborgs universitet. Arbetet med rapporten har följts av professor Pieter Bevelander, ledamot i Delegationen för migrationsstudier. Vid Delmis kansli har utredningssekreterarna Anton Ahlén, fil.dr. Sara Thalberg och fil.dr. Monica Svantesson bidragit till granskningen. Som brukligt i Delmi-sammanhang ansvarar författarna själva för innehåll och slutsatser i kunskapsöversikten. Kunskapsöversikten ingår i Delmis temaområde Demokrati, deltagande och värderingar.

Stockholm i januari 2017

Joakim Palme,
Ordförande Delmi

Kristof Tamas,
Kanslichef Delmi

Sammanfattning

Under de senaste årtiondena har invandringskritiska partier ökat sitt väljarstöd kraftigt, vilket lett till att flera av partierna nu finns representerade i europeiska parlament både lokalt och nationellt. Denna kunskapsöversikt diskuterar vilka politiska konsekvenser som följt av den ökade närvaron, framförallt för hur övriga partier samarbetar och för utformningen av policyförslag på olika områden. Det finns exempel både på hur etablerade partier har isolerat och samarbetat med invandringskritiska partier. Vissa menar att invandringskritiska partier också påverkat lagförslag inom invandring och integration i en mer restriktiv riktning, medan andra påstår att deras inflytande är överskattat. I den här översikten kartlägger vi forskning om invandringskritiska partier i Europa och bidrar på så sätt till att föra forskningsfältet framåt. Eftersom invandringskritiska partiers politiska närvaro kan leda inte bara till nya samarbetsmönster och policyer utan även till ett ökat fokus på etnicitet och nationalitet, är översikten av ett brett samhällsintresse.

Genomgången av den befintliga forskningen visar på stora skillnader i invandringskritiska partiers påverkan på politiska samarbetsmönster och på policyutvecklingen. I vissa länder har nya samarbeten kommit till stånd för att utestänga det invandringskritiska partiet, i andra har partiet istället inkluderats i någon form av regeringssamarbete. Översikten visar att skillnader i bemötandet länder och partier emellan till viss del tycks bero på landets samarbetskultur, center-högerpartiers incitament till samarbete och uppfattningar om det invandringskritiska partiets legitimitet.

När det gäller frågan om invandringskritiska partiers policyinflytande varierar det också mellan olika länder. Generellt sett har policy på migrations- och integrationsområdet blivit mer restriktiv i Europa de senaste decennierna. Forskningen kan idag inte klarlägga i vilken mån denna utveckling kan kopplas till invandringskritiska partier. Vissa forskare menar emellertid att det åtminstone delvis beror på det invandringskritiska partiets väljarstöd, ideologin hos den styrande majoriteten, agerandet bland övriga politiska aktörer och stabiliteten i det invandringskritiska partiets organisation. Det ska dock poängteras att det finns en betydande oenighet i forskningen om de invandringskritiska partiernas faktiska

policyinflytande. Detta har bland annat att göra med skillnader länder emellan, men beror också på svårigheten i att säkerställa om den mer restriktiva och strängare utvecklingen i invandrings- och integrationsfrågor beror på de invandringskritiska partiernas framgångar eller om det finns andra omständigheter som påverkar både partiernas framgång och policyutvecklingen. Detta är ett återkommande problem relaterat till undersökningar av invandringskritiska partiers policyinflytande, och ett område som kräver fortsatta studier.

Översikten visar även på behovet av att klargöra vilken roll de invandringskritiska partiernas historiska bakgrund spelar för möjligheten till samarbete och policyinflytande. Forskningen visar att ett förflutet som andra partier uppfattar som illegitimt ibland påverkar möjligheten till inflytande. Detta bör utforskas vidare. Det finns även möjlighet att utveckla studierna på lokal nivå, där den befintliga forskningen är bristfällig.

Trots framgångarna för invandringskritiska partier finns det en stor variation inom denna grupp av partier. Kunskapsöversiktens policyrelevans består framför allt i att den diskuterar hur partisystemet och lagstiftandet på migrationsrelaterade områden utvecklas idag.

Summary

Anti-immigrant parties have experienced wide electoral success over the past decades, and many of the parties are now represented in both local and national parliaments in Europe. The purpose of this research overview is to discuss the political consequences of this increased presence. We mainly focus on the impact that anti-immigrant parties have on patterns of collaboration among established parties and policy-making, where previous research show variation between and within countries. Established parties have pursued strategies to isolate or cooperate with the anti-immigrant party, and some scholars argue that anti-immigrant parties have had an impact on the development of policies whereas others claim that this influence is overstated.

The research overview contributes to the research field by comparing studies on anti-immigrant parties in Europe and clarifying where there are differences and unanimity in conclusions. The overview is also relevant in that it outlines an area that can have wider implications for the rest of society, considering that the impact of anti-immigrant parties also can lead to an increased focus on ethnicity and nationality among the public.

The summary of previous research shows that there are clear differences in anti-immigrant party impact on patterns of collaboration and policies. Some of the established parties have initiated new collaborations in order to block the anti-immigrant parties, whereas others have included the party in a governmental coalition. The overview shows that the differences in reaction to some extent can be explained by the culture of collaboration within the country, the incentive for cooperation among centre-right parties and the extent to which the anti-immigrant party is seen as legitimate.

The variation in impact can also be observed in regard to policy influence. The ability for anti-immigrant parties to affect policies partly seems to be dependent on the level of anti-immigrant party voter support, the ideology within the ruling majority, reactions among other political actors and the stability within the anti-immigrant party organisation. As mentioned, there are also apparent differences regarding scholars

conclusions of anti-immigrant parties policy-influence. While this is partly due to differences between countries, it is also related to the difficulty in identifying the causal impact. The restrictive development in policies related to immigration and integration might be a consequence of anti-immigrant party success, but there are also other potential aspects that can influence policy-making, such as public opinion towards immigration. This is an important question for future research to explore further.

The review of previous research also underlines the need to clarify under which conditions different forms of collaboration patterns and policy influence occur, especially related to the historical background of the anti-immigrant parties. While some parties are limited by their radical past, this does not seem to be the case for all parties. It is thus relevant to explore under which conditions a past that is considered illegitimate matters. We also note the need for further research on anti-immigrant party impact on the subnational level, where studies today are lacking in most countries.

The research overview thus shows that there is great variation within the group of anti-immigrant parties, despite their overall electoral success. The policy relevance mainly relates to the conclusion that even though there are differences in the shape and extent of impact, anti-immigrant party presence does have consequences. Anti-immigrant parties' participation in parliaments can influence the development of party systems and policy-making in areas related to immigration and integration.

Innehåll

1. Inledning	1
Invandringskritiska partiers framgångar	1
Tillvägagångssätt.....	3
Översiktens upplägg.....	3
2. Invandringskritiska partiers parlamentariska närvaro i Europa	5
Representationen i Europa.....	5
3. Reaktionen på invandringskritiska partiers närvaro i parlamenten	13
Skillnader i strategier	13
Paria eller samarbetspartner	14
Skillnader mellan olika nivåer och över tid.....	17
Orsaker till skillnader i strategier	18
Politiska konsekvenser av partiernas närvaro	22
Partisystem i förändring?.....	24
4. Invandringskritiska partiers policyinflytande	25
Vad är policyinflytande?	25
Direkt inflytande.....	26
Indirekt inflytande.....	28
Invandringskritiska partiers lokala policyinflytande	31
Vad orsakar skillnaderna i policyinflytandet?	32
Policyinflytande – realitet eller överdrift?	35
5. Slutsatser	39
Referenser	45

Figurer och tabeller

Tabell 1. Invandringskritiska partiers närvaro i europeiska parlament, 1980-2016.	7
Tabell 2. Etablerade partiers reaktioner på invandringskritiska partiers närvaro.	16
Tabell 3. Möjliga anledningar till skillnader i invandringskritiska partiers policyinflytande.	33
Tabell 4. Sammanfattning av befintlig forsknings slutsatser om invandringskritiska partiers närvaro.	40

1. Inledning

Invandringskritiska partiers framgångar

Invandringskritiska partier har haft stora valframgångar i Europa under de senaste decennierna. Partierna finns idag representerade på nationell, regional och lokal nivå i många länder och i vissa fall ingår de även i regeringskoalitioner. Eftersom partigruppen¹ består av partier av olika karaktär pågår en debatt om hur gruppen ska definieras. I den här kunskapsöversikten följer vi Fennema (1997) och använder termen *invandringskritiska partier* (*anti-immigrant parties*) eftersom invandringsfrågan är den mest utmärkande gemensamma nämnaren i partigruppen (se även Betz 2002; van der Brug et al. 2005).²

Vad invandringskritiska partiers ökade väljarstöd beror på har diskuterats mycket och det finns flera möjliga förklaringar. Mycket av diskussionen i tidigare forskning kring det ökade väljarstödet för dessa partier handlar om att en ny politisk dimension har kommit i dagen. Fokus sägs ha skiftat från en ekonomisk till en sociokulturell dimension, där liberala och auktoritära värden tagit större plats och skapat gynnsamma förutsättningar för invandringskritiska partiers uppkomst (Kitschelt 1995; Rydgren 2003). Valframgångarna ser emellertid olika ut i olika länder, vilket mycket förenklat förklaras med hjälp av faktorer som styr utbud och efterfrågan i politiska sammanhang. De faktorer som styr utbudet av invandringskritiska partier handlar om institutionella faktorer, som exempelvis hur parti- och valsysteem gynnar eller missgynnar nya partier, medan faktorer som styr efterfrågan av dessa partier istället tar sikte på väljarna och då ofta den socioekonomiska sammansättningen i befolkningen och politiskt missnöje (Kitschelt 1995; Knigge 1998; Lubbers et al. 2002; Norris 2005; van der Brug et al. 2005; Rydgren 2007).

Vad än partiernas uppkomst och framgångar beror på kan vi slå fast att representationen är ett faktum i de flesta europeiska länder och syftet med denna kunskaps-

översikt är att belysa vad forskarsamhället har kommit fram till när det gäller de politiska konsekvenser som följt av denna förändring. Man kan uttrycka det som att vi undersöker nästa steg i kedjan genom att diskutera hur invandringskritiska partiers närvaro påverkat dels det övriga partisystemet, dels vilka politiska förslag som lagts och vunnit stöd.

Mer konkret fokuserar vi på två olika typer av politiska konsekvenser och ställer frågan hur invandringskritiska partiers närvaro påverkat övriga partiers samarbetsmönster och policyer. Vi intresserar oss här för partier både i regeringsställning och i opposition. Dessa forskningsområden är relativt nya, och visar på stor variation länder emellan. När det gäller samarbetsmönstren har etablerade partier reagerat på invandringskritiska partiers närvaro på olika sätt och både isolerat och samarbetat med dem. Orsaker till detta, såväl som vilka följder de strategiska valen har fått, skiljer sig åt.

Med avseende på frågan om de invandringskritiska partiernas policyinflytande finns en oenighet i tidigare studier. Vissa menar att närvaron lett till striktare lagförslag inom invandring och integration, medan andra påstår att denna utveckling är överdriven. En översikt kan därför bidra till att föra forskningen framåt genom att tydliggöra dessa skillnader och vad de möjligtvis beror på, men också genom att peka ut var det finns samstämmighet.

I ett större perspektiv är kartläggningen relevant eftersom invandringskritiska partiers inflytande kan leda till ökat fokus på etnicitet och nationalitet – både bland invånare och politiska partier (Rydgren 2003; Pirro 2015, s. 120). De invandringskritiska partiernas påverkan på policyer och samarbetsmönster kan därmed ha följder även för samhället i stort. Utöver detta fungerar översikten också som ett komplement till tidigare rapporter från Delegationen för migrationsstudier – där Bohman & Hjerm (2014) undersökt partiframgångarnas effekt på invånares attityder mot invandring och Hellström & Lodenius (2016) studerat medias bemötande av invandringskritiska partier – och fyller därmed en kunskapslucka som rör invandringskritiska partiers påverkan på politiken.

Tillvägagångssätt

Översikten bygger främst på jämförande forskning av invandringskritiska partier i Europa, vilket är det geografiska område där dessa partier varit som mest framgångsrika. Vi utgår framförallt från statsvetenskaplig och sociologisk forskning, men utesluter inte andra fält om de bidrar till att besvara frågeställningarna. Som i alla kunskapsöversikter är vi beroende av redan befintlig forskning, vilket medför vissa begränsningar. Större delen av tidigare forskning studerar Västeuropa och kretsar särskilt kring invandringskritiska partiers närvaro på den nationella nivån. Översikten har därför västeuropeisk nationell representation som huvudsakligt fokus, men tar även med studier av Östeuropa och den subnationella nivån i den mån sådan forskning finns. Eftersom forskningen på den lokala nivån är bristfällig kommer översikten huvudsakligen fokusera på nationella politiska förhållanden. Partiernas historiska bakgrund och andra kontextuella aspekter som påverkar uppkomst och väljarstöd kommer endast diskuteras så till vida det är kopplat till partiernas inflytande på samarbetsmönster eller policyutveckling, eftersom det förra forskningsfältet snarare berör valframgångar än inflytande på politiken. Vi vill också inledningsvis nämna att även om representation i beslutsfattande organ är huvudfokus så är invandringskritiska eller andra partiers möjligheter att påverka inte nödvändigtvis begränsade till när de är representerade, vilket gjort det relevant att i vissa fall även diskutera inflytande från de partier som står utanför dessa positioner.

Översiktens upplägg

Kunskapsöversikten inleds med en kartläggning över invandringskritiska partiers parlamentariska närvaro i Europa, med syfte att visa hur representationen av partierna har sett ut i Europa sedan 1980. Vi går sedan vidare och diskuterar hur etablerade partier agerat när invandringskritiska partier fått representation. Vi lyfter särskilt fram skillnader i olika strategier, orsaker bakom det varierande bemötandet samt möjliga konsekvenser av de etablerade partiernas olika val av strategi.

Nästa kapitel undersöker befintlig forsknings slutsatser om de invandringskritiska partiernas policyinflytande, och vilka faktorer som möjligtvis leder till skillnader i partiernas förmåga till påverkan. Vi avslutar översikten med en sammanfattande diskussion, där vi gör ett försök att klargöra variationen länder och partier emellan samt diskuterar centrala kunskapsluckor inom forskningsfältet.

Slutnoter kapitel 1

1. Som diskuteras vidare i fotnoten nedan finns stor variation mellan partierna, och termen "partigrupp" hänvisar till den övergripande kategori som partierna sägs tillhöra, snarare än ett samarbete partierna sinsemellan.
2. Utöver denna aspekt är det dessutom oklart huruvida dessa partier bör placeras högerut på den politiska skalan (Dahlström & Sundell 2012), och beteckningar som de vanligt förekommande "*högerextrema partier*" och "*radikala högerpartier*" kan därmed vara missvisande. Vårt val av definition har emellertid inte gjort att vi uteslutit de studier som inte använder termen invandringskritiska. Vi har försökt att inkludera samtliga studier som berör partigruppen även om dessa använt andra termer för att beskriva den. För vidare diskussion om definitionen av partigruppen, se Carter 2005; Norris 2005; Hale Williams 2006; Mudde 2007; Rydgren 2007.

2. Invandringskritiska partiers parlamentariska närvaro i Europa

I hur hög grad invandringskritiska partier varit representerade i europeiska nationella parlament har varierat under åren, men idag finns partierna representerade i mer än hälften av länderna. Detta kapitel syftar till att kartlägga denna representation, för att på så sätt ge en översikt av området inför kommande kapitel. I Tabell 1 har vi samlat de invandringskritiska partier som representerats i europeiska parlament sedan 1980, eftersom det är den tidsperiod som större delen av partierna haft sitt genombrott (Kitschelt 1995; Mudde 2013).

Som redan nämnts pågår en debatt hur denna partigrupp ska definieras och för att göra tabellen så fullständig som möjligt har vi valt en vid definition och inkluderat alla partier som diskuterats i forskningslitteraturen. I tabellen framgår även vilken tidsperiod partierna funnits representerade i de nationella parlamenten, och när det är aktuellt även under vilken tid de varit del av regeringsunderlaget. Vi inleder kapitlet med att kartlägga just de partier som inkluderats i någon form av regeringssamarbete och fortsätter med att diskutera partiernas närvaro på nationell, regional och lokal nivå.

Representationen i Europa

Det är än så länge bara i undantagsfall som invandringskritiska partier är del av regeringsunderlaget och partierna medverkar i styrande koalitioner i endast ett fåtal länder. Som framgår i Tabell 1 finns det sju länder där partierna trots allt nått, och fortfarande innehar, en regeringsposition. Dessa länder är Finland, Lettland,

Litauen, Norge, Polen, Schweiz och Slovakien. Regeringssamarbetet i det senaste fallet är relativt nytt. Invandringskritiska *Slovakiska nationalistpartiet* (SNS) tog plats i den slovakiska regeringen så sent som 2016, men har även suttit med under tidigare perioder och har klassats som ett av de mest långlivade invandringskritiska partierna i Central- och Östeuropa (Pirro 2015, s. 86). *Sannfinländarna* (PS) i Finland har en liknande bakgrund. De har varit del av regeringen sedan 2015, men har även funnits representerade under 80- till 90-talet under sin dåvarande partibeteckning *Finlands landsbygdsparti* (SMP). Litauiska *Ordning och rättvisa* (TT) och norska *Fremskrittspartiet* (FrP) är även de nya på sina poster, och har ingått i respektive regering sedan 2012 och 2013. Lettiska *Nationella alliansen* (NA) har suttit i regeringen vid flera tillfällen, varav den senaste posten kom som följd av att partiet fördubblade sitt väljarstöd i valet 2010 (Auers & Kasekamp 2013).

Bland de invandringskritiska regeringspartierna utgör *Schweiziska folkpartiet* (SVP) undantaget bland nykomlingarna. De har haft en någorlunda stabil närvaro i parlamentet och suttit i regeringsposition under flera omgångar de senaste årtiondena (Mazzoleni & Skenderovic 2007; Parties and Elections in Europe 2016). SVPs säkra position i regeringen beror emellertid på utformandet av det schweiziska regerings-systemet, som bygger på en maktdelande modell där alla de största partierna garanteras platser i regeringen (Lehmbruch 1993). De behöver alltså inte förhandla om regeringspositionen på samma sätt som motsvarande partier i andra länder.

Tabell 1. Invandringskritiska partiers närvaro i europeiska parlament, 1980-2016.

Land	Parti	Representation i nationellt parlament	Del av regerande koalition
Belgien	Nationella fronten (Front National, FN)	1991-2010	-
	Flamländskt intresse (Vlaams Belang, VB)	2004-	-
Bulgarien	Attack (Ataka, ATAKA)	2005-	-
	Nationella fronten för räddningen av Bulgarien (Nacionalen Front za Spasenie na Bălgaria, NFSB)	2014-	-
Cypern	Nationella folkfronten (Ethniko Laiko Metopo, ELAM)	2016-	-
Danmark	Fremskridtspartiet (FRPd)	1980*-2001	-
	Dansk Folkeparti (DF)	1998-	-
Estland	Estlands konservativa folkparti (Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, EKRE)	2015-	-
Finland	Sannfinländarna (Perussuomalaiset, PS)	1995-	2015-
Frankrike	Nationella fronten (Front National, FN)	1986-1993, 1997-2002, 2012-	-
	Rörelsen för Frankrike (Mouvement pour la France, MPF)	1997-2012	-
Grekland	Folklig ortodox samling (Laikos Orthodoxos Synagermos, LAOS)	2007-2012	2011-2012
	Gyllene gryning (Chrysi Avi, ChA)	2012-	-
Italien	Lega Nord (LN)	1987-	1994-1995, 2001-2006, 2008-2011
	Nationella alliansen (Alleanza Nazionale, AN)	1994-2008	1994-1995, 2001-2006
Kroatien	Kroatiska rättvisepartiet (Hrvatska Stranka Prava, HSP)	1992-2007	-
	Kroatiska högerpartiet Ante Starčević (Hrvatska Stranka Prava Ante Starčević, HSP-AS)	2011-	-

Land	Parti	Representation i nationellt parlament	Del av regerande koalition
	Kroatisk tillväxt (Hrast - Pokret za Uspješnu Hrvatsku, HRAST)	2015-	-
Lettland	Nationella alliansen (Nacionālā Apvienība, NA)	1998-	1997-2004, 2006-2010, 2011-
Litauen	Ordning och rättvisa (Tvarka ir Teisingumas, TT)	2004-	2012-
Nederländerna	Centrumdemocraten (CD)	1989-1998	-
	Pim Fortuyns lista (Lijst Pim Fortuyn, LPF)	2002-2006	2002-2003
	Frihetspartiet (Partij voor de Vrijheid, PVV)	2006-	-
Norge	Fremskrittspartiet (FrP)	1981-	2013-
Polen	Lag och rättvisa (Prawo i Sprawiedliwość, PiS)	2001-	2005-2007, 2015-
	Polska familjeförbundet (Liga Polskich Rodzin, LPR)	2001-2007	2006-2007
Rumänien	Nationella enhetspartiet (Partidul Unității Naționale a Românilor, PUNR)	1990-2000	1994-1996
	Storrumänska partiet (Partidul România Mare, PRM)	1992-2008	-
Schweiz	Schweiziska folkpartiet (Schweizerische Volkspartei, SVP)	1980*-	1980*-2008, 2009-
	Schweiziska frihetspartiet (Freiheitspartei der Schweiz, FPS)	1987-1999	-
	Schweizer Demokraten (SD)	1987-2007	-
	Federala demokratiska unionen (Eidgenössisch-Demokratische Union, EDU)	1991-2011	-
	Tessinernas liga (Lega dei Ticinesi, LEGA)	1991-	-
Slovakien	Slovakiska nationalistpartiet (Slovenská Národná Strana, SNS)	1990-2002, 2006-2012, 2016-	1992-1994, 1994-1998, 2006-2010, 2016-
	Folkpartiet - Rörelsen för ett demokratiskt Slovakien (Ľudová strana – Hnutie za demokratické Slovensko, LS-HZDS)	1992-2006	1992-1994, 2006-2010

Land	Parti	Representation i nationellt parlament	Del av regerande koalition
	Folkets parti - Vårt Slovakien (L ^u udová Strana Naše Slovensko, L ^u SNS)	2016-	-
Slovenien	Sloveniens nationella parti (Slovenska Nacionalna Stranka, SNS)	1992-2011	-
Storbritannien	United Kingdom Independence Party (UKIP)	2015-	-
Sverige	Ny Demokrati (ND)	1991-1994	-
	Sverigedemokraterna (SD)	2010-	-
Tjeckien	Republikanska partiet (Sdružení pro Republiku - Republikánská strana Československa, SPR-RSC)	1992-1998	-
	Direktdemokratins gryning (Úsvit - Národní Koalice, ÚSVIT)	2013-	-
Turkiet	Nationella aktionspartiet (Milliyetçi Hareket Partisi, MHP)	1999-2002, 2007*-	1999-2002, 2015-2015
Ungern	Partiet för liv och rättvisa (Magyar Igazság és Élet Pártja, MIEP)	1998-2002	-
	Rörelsen för ett bättre Ungern (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom, JOBBIK)	2010-	-
Österrike	Österrikiska Frihetspartiet (Freiheitliche Partei Österreichs, FPÖ)	1980*-	1983-1987, 2000-2005
	Alliansen för Österrikes framtid (Bündnis Zukunft Österreich, BZÖ)	2006-	2005-2007

Källa: Carter 2005; Norris 2005; van der Brug et al. 2005; Frölich-Steffen & Rensmann 2007; Bustikova & Kitschelt 2009; Auers & Kasekamp 2013; Mudde 2013; Shekhovtsov 2013; Expo & Svenska Dagbladet 2015; Parliaments and governments database 2016; Parties and Elections in Europe 2016

*Partiet har funnits representerat även innan 1980

Not: Avgränsningen är satt till 1980-2016 eftersom majoriteten av de invandringskritiska partierna haft sitt genombrott under denna period (se t.ex. Mudde 2013). För de partier som bytt namn eller omformats är följande tidigare partinamn: VB = VB (1978-2004), PS = SMP (1962-1995), MPF = LDI (1997), NA = VL-TB//LNNK (1998-2006), TT = LDP (2004), FrP = ALP (1973), PUNR = AUR (1990), FPS = AP (1987-1991), SD = NA (1975-1987), SPR-RSC = RMS (2002), MHP = MCP (1987-1991), MIEP = HU (2006), FPÖ = Vdu (1945-1953). Utöver länderna i tabellen finns även de som inte haft invandringskritiska partier i de nationella parlamenten under den angivna tidsperioden, eller där data varit ofullständig. Dessa är: Albanien, Andorra, Bosnien-Herzegovina, Georgien, Irland, Island, Kosovo, Liechtenstein, Luxemburg, Makedonien, Malta, Moldavien, Monaco, Montenegro, Portugal, Ryssland, San Marino, Serbien, Spanien, Ukraina, Vatikanstaten, Vitryssland.

Polska *Lag och rättvisa* (PiS) är också lite av ett avvikande fall i partigruppen. De var tidigare positionerade som ett center-högerparti och har därför inte haft en lika framträdande roll i diskussionen om invandringskritiska partier, men har under senare år radikaliserats och omnämns numera emellanåt i litteraturen om partigruppen. Sedan valet 2015 har PiS en majoritet av mandaten i parlamentet, och håller dessutom både president- och premiärministerposten (Pankowski 2010, s. 151ff; Parties and Elections in Europe 2016).

I kontrast till de partier som representeras i regeringar idag finns även andra som tidigare befunnit sig i regeringsställning men som senare tappat den positionen. Som framgår i tabellen har detta drabbat invandringskritiska partier i Grekland, Italien, Nederländerna, Polen, Rumänien, Slovakien, Turkiet och Österrike. Bland dessa partier har österrikiska *Frihetspartiet* (FPÖ) varit ett av de mest omdiskuterade och framgångsrika i Västeuropa. FPÖ ingick i en samarbetsregering med Österrikiska *folkpartiet* (ÖVP) under en period i början av 2000-talet, men präglades sedan av splittringar inom partiet vilket ledde till att de delades i två, FPÖ och *Alliansen för Österrikes framtid* (BZÖ). FPÖ och BZÖ är fortfarande representerade i det nationella parlamentet, men befinner sig inte längre i regeringsposition (Fallend & Heinisch 2016). Detsamma gäller för italienska *Lega Nord* (LN), som var delaktiga i regeringen under Silvio Berlusconi's tid som premiärminister men som numera bara finns representerade i parlamentet (Carvalho 2014).

Två andra invandringskritiska partier som deltagit i regeringssamarbeten men förlorat makten och sedan upplösts är slovakiska *Folkpartiet - Rörelsen för ett demokratiskt Slovakien* (LS-HZDS) och nederländska *Pim Fortuyns lista* (LPF). Det senare fick mycket uppmärksamhet då partiledaren Pim Fortuyn mördades strax innan valet 2002, och regeringskoalitionen föll kort därpå till följd av skandaler och brist på erfarna ledare och policyförslag (Norris 2005, s. 61; Parties and Elections in Europe 2016).

Utöver de fåtal invandringskritiska partier som under någon tidsperiod suttit i regeringar finns även de som inte varit delaktiga men som ändå haft en inflytande roll. *Dansk Folkeparti* (DF) och franska *Front National* (FN) är de tydligaste exemplen på

sådana partier. DF har varit stödparti åt minoritetsregeringar, och på så sätt befunnit sig i en gynnsam position där de belönats för sitt stöd till högerregeringar efter valen 2005 och 2007 (de Lange 2007; de Lange 2012). Även franska FN har befunnit sig utanför regeringskoalitionen, men har uppnått stora framgångar på andra sätt. Partiets uppkomst har placerat invandringsfrågan på den politiska agendan (Rydgren 2003), och den dåvarande partiledaren Jean-Marie Le Pen chockade landet genom att komma så långt som en andraplats i presidentvalet 2002 (Norris 2005).

Franska FN är dessutom ett exempel på partier som haft betydande inflytande på både lokal och regional nivå, vilket annars är ett område där kartläggningen i tidigare forskning är relativt begränsad. Generellt sett går det emellertid att säga att invandringskritiska partier ofta når sin första – och ibland sin enda – beslutsfattande position på den lokala nivån (Mudde 2007, s. 279), och att framgångar på lokal nivå inte nödvändigtvis förutsätter detsamma på nationell nivå, och vice versa (de Lange 2007, s. 34). Variationen i framgångar på de olika nivåerna kan kopplas till teorin om ”*second-order elections*”, som utgår från att väljare lägger mindre vikt vid de val som inte rör det nationella parlamentet, och i större utsträckning röstar på små partier eller protestpartier i val på andra nivåer (Reif & Schmitt 1980). Exempelvis har det invandringskritiska *British National Party* (BNP) i Storbritannien fått stöd i lokala val, men haft svårare att samla väljare på nationell nivå (Bowyer 2008). Den lokala framgången gäller som sagt även för franska FN, som tagit platser i både parlament och i regeringskoalitioner på subnationell nivå, men blockerats nationellt av de etablerade partierna (Schain 2002, s. 239; Ivaldi 2007). Ett annat invandringskritiskt parti värt att nämna, trots att de inte formellt kategoriserats till partigruppen, är *Alternativ für Tyskland* (AfD), som vuxit kraftigt sedan partiet bildades 2013 och uppnått stort väljarstöd på regional nivå (Arzheimer 2015).

Sammanfattningsvis ser vi alltså att det finns stora skillnader i invandringskritiska partiers framgångar. En mindre del av partierna, så som finländska PS och danska DF, har nått regeringsställning eller fungerat som stödparti åt sittande regeringar, medan andra, exempelvis belgiska *Flamländskt interesse* (VB), aldrig ens befunnit sig i närheten av sådana positioner. Med tanke på de här skillnaderna är det rimligt att anta att följderna av de invandringskritiska partiernas representation också va-

rierar. I nästa kapitel utforskar vi detta vidare genom att diskutera hur de etablerade partierna reagerat på invandringskritiska partiers närvaro, och vilka konsekvenser det fått på de etablerade partiernas strategiska val.

3. Reaktionen på invandringskritiska partiers närvaro i parlamenten

De etablerade partierna har historiskt sett reagerat på invandringskritiska partiers närvaro genom antingen isolering eller samarbete. Det här kapitlet förtydligar denna variation, pekar ut orsaker bakom skillnaderna i bemötandet och vilka konsekvenser detta kan ha lett till. Vi börjar med att beskriva de olika strategier som forskningen tar upp, och går därefter vidare till en genomgång av hur reaktionerna på de invandringskritiska partiernas närvaro skiljer sig åt bland de etablerade partierna, både mellan länder, nivåer och under olika tidsperioder. Därefter diskuterar vi möjliga orsaker till de etablerade partiernas bemötande, och följer av de strategiska valen.

Skillnader i strategier

Samarbete med invandringskritiska partier i Europa var länge i stort sett uteslutet, men detta har kommit att förändras i och med att partierna blivit mer och mer accepterade. Idag isolerar fortfarande en del av de etablerade partierna de invandringskritiska motparterna, medan andra istället väljer att samarbeta.

Isoleringen bland de etablerade partierna kan märkas av på olika sätt, exempelvis genom avståndstagande, avtal om att inte samarbeta eller aktiv samverkan i blockerandet av det invandringskritiska partiet. Den motsatta strategin, dvs. att samarbeta, kan i sin tur ske i form av regeringskoalitioner, stöd till minoritetsregeringar eller allianser inför val (Downs 2001; de Lange 2007; Mudde 2007). Det

går alltså att gruppera de invandringskritiska partierna, där vissa betraktas som möjliga samarbetspartners medan andra konsekvent utestängs av de etablerade partierna. Slutligen finns det de partier som befinner sig någonstans mittemellan, och vars samarbetsstatus växlar beroende på omständigheterna. I Tabell 2 sammanfattas etablerade partiers olika val av strategier vid närvaron av invandringskritiska partier.

Vi är som sagt framförallt intresserade av reaktionerna bland de etablerade partierna, men det kan även vara värt att nämna att effekten som de strategiska valen får på de invandringskritiska partiernas framgång varierar, delvis beroende på partiets organisation. Partier som är mindre etablerade kan vackla under både samarbete och isolering medan de med starkare organisation sägs klara sig bra under bägge förhållanden (Mudde 2007, s. 289f; Hale Williams 2006, s. 146). Enligt Mudde (2007, s. 289) kan en pariastatus i vissa fall till och med underlätta för partiet, då isoleringen innebär att de inte behöver lägga tid på taktiska överväganden om samarbetsmöjligheter. På så sätt kan isoleringen leda till valframgångar, snarare än att fungera som ett hinder.

Paria eller samarbetspartner

Generellt sett verkar den isolerande strategin ha förekommit i någon form, under någon tidsperiod i de flesta av de europeiska länder där invandringskritiska partier varit representerade. Det finns emellertid undantag och vissa har klarat sig lindrigare undan från de etablerade partiernas blockering. Schweiziska SVP är ett sådant parti, som länge funnits representerade i beslutsfattande organ på alla nivåer och skapat sig ett rykte som en trovärdig koalitionspartner. Under 1990-talet genomgick partiet en tydlig politisk och ideologisk radikaliserings, men trots detta har de lyckats behålla sin position som regeringsparti och samarbetspartner och har mött relativt lite motstånd från de etablerade partierna (Mazzoleni & Skenderovic 2007). Som nämndes tidigare är Schweiz visserligen ett speciellt fall, då regeringssammansättningen bygger på en överenskommelse om fördelning av platser mellan de

största partierna. Ett parti har rätt till representation i regeringen när de uppnår en viss nivå i väljarstödet. Det finns emellertid fortfarande vissa kriterier som behöver uppfyllas, så som att de uppfattas som legitima av övriga partier. SVP utmanade samarbetsmodellen 2003, när de efter stora valframgångar kunde utöva press på parlamentet och därefter tilldelades ytterligare en plats i regeringen på bekostnad av *Kristdemokratiska folkpartiet* (CVP). Detta var en förändring i det schweiziska regeringssystemet, som länge kännetecknats av en informell regel om fördelning av de sju regeringsplatserna vilket lett till en lång rad av stabila regeringar (ibid).

Ett exempel på ett annat parti som inte heller isolerats är nederländska LPF, som var jämförelsevis förskonade under sin kortvariga tid på den politiska arenan. Vissa av de etablerade partierna var visserligen tydliga motståndare men det fanns andra som lämnade samarbetsmöjligheter öppna, och efter partiledaren Pim Fortuyns bortgång skapades en bred majoritetskoalition där LPF fungerade som ett av de regerande partierna (Art 2011, s. 180; Lucardie & Voerman 2007).

Enligt Pirro (2015, s. 121) och Minkenberg (2013) har invandringskritiska partier i Central- och Östeuropa också klarat sig undan blockerande strategier från etablerade partier, vilket Minkenberg (ibid) menar beror på att frågan om nationalism finns i hela partisystemet och inte bara bland de invandringskritiska partierna.

I skarp kontrast till dessa relativt sett accepterade partier finns de som på olika sätt genomgående utestängts av de etablerade partierna, oavsett väljarstöd. Exempel på detta ser vi i Belgien, där det till och med skapats skriftliga avtal för att blockera de invandringskritiska partierna *Nationella fronten* (FN) och *Flamländska blocket* (VB). Några av de etablerade partierna valde visserligen att tidigt lämna avtalet, men tabut gentemot samarbetet har kvarstått (de Lange 2007; van Spanje & van der Brug 2007).

Tyska *Republikanerna* (REP) har också mött motstånd med hjälp av liknande strategi och stängts ute på alla nivåer i det politiska systemet (Art 2007; Hale Williams 2006, s. 146ff). Isoleringen har inte heller här endast varit ett uttalat avståndstagande, utan har också uttryckts genom aktivt motstånd. Exempelvis har partimed-

lemmar uppmanats att av princip rösta emot alla REPs lagförslag, oavsett innehåll. Till och med de mest okontroversiella förslagen, så som installerandet av trafikljus, motarbetades därmed. Partimedlemmar från *Tysklands kristdemokratiska union* (CDU) och *Fria demokratiska partiet* (FDP) som bröt mot denna överenskommelse blev uteslutna ur partiet (Art 2007).

Även brittiska BNP har genomgående blockerats av de etablerade partierna (Carvalho 2014, s. 91ff) och på hemmaplan har vi sett en tydlig strategi av isolering gentemot *Sverigedemokraterna* (SD) både nationellt och lokalt. Enligt Loxbos (2010) granskning av samarbetsformer på kommunal nivå tycks partierna däremot inte aktivt ha samverkat för att blockera SD, så som fallet varit i Tyskland, utan istället skapat instabila minoritetsstyren i de fall SD varit tungan på vågen. På nationell nivå kan man emellertid se en slags ramöverenskommelse om migrationspolitiken mellan den dåvarande Allians-regeringen och *Miljöpartiet* (MP) 2011 som ett samarbete som delvis syftade till att utestänga SD från ett potentiellt inflytande på frågor inom invandringsområdet, vilket mer liknar strategin av aktiv samverkan (Rydgren & van der Meiden 2016).

Tabell 2. Etablerade partiers reaktioner på invandringskritiska partiers närvaro.

	Strategiska val	Exempel på aktuellt invandringskritiskt parti
Samarbete	Samarbete i koalitionsregering	SVP (Schweiz)
	Användande av parti som stöd för minoritetsregering	DF (Danmark)
	Inkluderande i koalition inför val	FN (Frankrike)
Isolering	Avståndstagande	SD (Sverige)
	Uteslutande avtal	VB (Belgien)
	Aktivt samarbete för utestängande	REP (Tyskland)

Skillnader mellan olika nivåer och över tid

I de ovan nämnda exemplen har de invandringskritiska partierna bemötts med isolering eller samarbete relativt konsekvent, men strategierna behöver inte nödvändigtvis se likadana ut på alla nivåer eller under alla tidsperioder. Enligt de Lange (2007) finns det ofta tendenser till samarbete med invandringskritiska partier på lokal och regional nivå innan det sker på nationell nivå. Anledningar kan både vara den självständighet som ibland råder i subnationella regioner, och att de etablerade partierna därför inte hindras av den nationella debatten, eller att samarbetet först testas på lokal nivå och om det lyckas förs vidare nationellt (ibid). Exempel på denna variation ser vi tydligt i Frankrike, där FN har stängts ute på den nationella nivån men ingått i allianser på lokal nivå, både i koalitioner inför val och i parlament (Ivaldi 2007; Schain 2002, s. 239; Hale Williams 2006, s. 88f).

Skillnader i strategier märks även av över tid. Vissa partier har inledningsvis behandlats som paria för att senare inkluderats i allianser. Sådana tendenser märks exempelvis av i Norge, där FrP tidigare blockerades från samarbete men senare fick inflytande som stödparti och slutligen blev del av regeringskoalitionen (Bjørklund & Goul Andersen 2002). Även italienska LN och *Nationella alliansen* (AN) stod från början utanför de etablerade partierna, för att sedan ingå i regeringssamarbete med Silvio Berlusconi parti *Forza Italia* (FI) under tidigt 1990-tal och senare även i början på 2000-talet (Art 2011, s. 222; de Lange 2007).

Det finns också exempel på invandringskritiska partier som upplevt en mer ojämn resa, och som bemötts med både isolering och samarbete varvat. Österrikiska FPÖ är ett sådant parti, som under 1960- och 70-talet tog sig an en mer liberal inriktning i jämförelse med partiets tidigare nationalism, och senare inkluderades i en regeringskoalition med Österrikes socialdemokratiska parti (SPÖ) under 80-talet. Samarbetet fick emellertid ett plötsligt slut när Jörg Haider, en representant för den nationalistiska falangen, tog över som partiledare. FPÖ isolerades därefter av SPÖ, men som i fallet med franska FN var isoleringen inte allomfattande och samarbetet fortsatte till exempel på subnationell nivå (Kestel & Godmer 2004; Hale Williams 2006, s. 158ff; Art 2007). FPÖ ökade senare i väljarstöd och gick i valet 1999 om

kristdemokratiska ÖVP som landets andra största parti, vilket ledde till en ny koalitionsregering med FPÖ och ÖVP som samarbetspartners (Art 2007; Fallend & Heinisch 2016).

Orsaker till skillnader i strategier

De etablerade partiernas reaktioner på de invandringskritiska partiernas närvaro varierar alltså mellan länder, men de olika taktiska valen kan ändå ha samma syfte. Målet med både samarbete och isolering är framförallt att hindra det invandringskritiska partiet och främja den egna framgången, men det finns förstås även fall då samarbete uppstått till följd av att partierna delat politiska ståndpunkter. Det ena av de två huvudalternativen, att aktivt utestänga de invandringskritiska partierna från makten, är ett sätt att få partierna att framstå som mindre trovärdiga och därmed minska konkurrensen om väljarna. Det andra huvudalternativet, att inkludera partiet i ett samarbete, kan fungera som en strategi för att möjliggöra sitt eget regeringsstyre, eller som ett försök att ”tämja” partiet och minska risken för konkurrens om väljarstödet. Ett samarbete kan som sagt även uppstå till följd av att partierna delar gemensamma politiska intressen. Vilken strategisk väg de etablerade partierna väljer kan bero på flera möjliga anledningar men vi kan se några generella mönster, där landets samarbetskultur, center-högerpartiernas agerande och det invandringskritiska partiets legitimitet är återkommande i den tidigare forskningen.

Vi börjar med samarbetskulturens inverkan på de etablerade partiernas reaktioner vid invandringskritiska partiers närvaro. Uppfattningen om politiska samarbeten skiljer sig åt länder emellan, vilket innebär att vissa invandringskritiska partier har en lättare utgångspunkt än andra. Enligt Kestel & Godmer (2004) har exempelvis den tyska exkluderande samarbetskulturen lett till att alla stora högerextrema regionala grupper utestängts. Författarna beskriver den tyska plattformen som ett oligopol där breda samarbeten skapas, vilket lett till det tidigare nämnda gemensamma uteslutandet av REP. Österrike har istället kännetecknats av en inkluderande syn där det inte gjorts skillnad på invandringskritiska och övriga partier. Den

generella synen på politiska samarbeten inom landet kan därför ligga som grund till de etablerade partiernas reaktioner.

En annan viktig anledning till skillnaderna i strategiska val bygger på center-högerpartiers incitament till samarbete med invandringskritiska partier. Dessa kan sammanfattas i några drivkrafter, som att möjliggöra regeringsbildande, nå valframgångar eller förhindra det invandringskritiska partiets framväxt. Tidigare forskning lyfter fram att koalitionsbildande kan bli aktuellt om det invandringskritiska partiet kan bidra till att etablerade center-högerpartier i så fall kan bilda en majoritet. Det krävs på så sätt en faktisk möjlighet till regeringsbildande för att ett samarbete ska uppstå (de Lange 2007; de Lange 2012). Samarbetsformen är emellertid inte nödvändigtvis begränsad till att det invandringskritiska partiet ska ingå i regeringen, det finns även fall där partierna agerat stödparti och på så sätt möjliggjort minoritetsregeringar. Exempel på detta har vi sett i Danmark och Nederländerna, där DF och *Frihetspartiet* (PVV) tog denna roll, och med FrP i Norge innan de själva fick en regerande position (Bjørklund & Goul Andersen 2002; Rydgren 2010; de Lange & Art 2011).

Även Green-Pedersen & Odmalm (2008) betonar center-högerpartiernas position som avgörande för utvecklingen av samarbetsmönstren, här i en jämförelse mellan Sverige och Danmark. Enligt författarna skedde det danska skiftet när center-högerpartiernas samarbetspartner *Radikale Venstre* (RV) bytte sida och ingick i en ny regeringskoalition, vilket innebar att de etablerade danska partierna saknade drivkraft att förhålla sig till RV som en möjlig samarbetspartner. Följden blev en drastiskt restriktiv förändring i center-högerpartiernas syn på invandring och integration, och en politisering av frågan som senare ledde till valframgångar. Efter valet 2001 kunde center-höger koalitionen därmed bilda regering med hjälp av DF som stödparti. I likhet med Bale (2003) menar Green-Pedersen & Odmalm (2008) att en liknande utveckling saknats i Sverige, där center-högerpartierna inte företrätt samma restriktiva linje som motsvarande partier i Danmark i något val. Vikten av att presentera Alliansen som ett enhetligt alternativ gentemot Socialdemokraterna har inneburit att center-högerpartierna nedprioriterat invandringsfrågan till fördel för andra överenskommelser, åtminstone fram till och med valet 2014.

Center-högerpartiers incitament till samarbete med de invandringskritiska motparterna kan även vara ett försök att förhindra partiets framväxt, och på så sätt minska risken för konkurrens. Enligt Schain (2006) har detta exempelvis varit fallet i Frankrike, där delar av den etablerade högern hade uppfattningen att samarbete med FN skulle innebära att partiet skulle minska styrka eller minska i radikalitet. Typfallet på denna taktik är annars ÖVPs agerande i Österrike. De uppfattade den exkluderande strategin som fel väg att gå med tanke på FPÖs ökade väljarstöd, och valde istället att inkludera partiet i regeringskoalitionen i ett försök att tygla deras radikala position (Art 2007; Fallend 2004; Fallend & Heinisch 2016). Fallend & Heinisch (2016) menar att denna strategi till viss del tycks ha varit framgångsrik, då politiken som förts liknat den som tidigare bedrevs i koalitionen mellan SPÖ och ÖVP.

Slutligen kan drivkraften för center-högerpartiers samarbete med invandringskritiska partier bygga på möjligheten att nå valframgångar. Samarbetet mellan Silvio Berlusconi's Forza Italia och de invandringskritiska LN och AN är exempel på en sådan strategi (Lalli 1998, i de Lange 2007). Liknande tendenser ser vi även i Frankrike, där etablerade högerpartier och FN format gemensamma vallistor på lokal nivå för att säkra en majoritet (de Lange 2007; Schain 2002). Enligt Bale (2003) har center-högerpartier ibland även inkluderat invandringskritiska partier som stödparti eller samarbetspartner som en strategi för att minska partiernas pariastatus och fånga upp röster som annars varit bortkastade. Istället för att konkurrera med de invandringskritiska partierna om väljarstödet, och därmed betala priset genom att gå miste om en högermajoritet, har center-högerpartierna därför valt att samarbeta. Bale (ibid) ser formandet av sådana högerblock bland annat i Italien, Österrike och Danmark, men inte i Sverige och Tyskland.

Pariastatusen är annars en vanlig anledning till att samarbete med invandringskritiska partier undviks. Skillnaderna i historiskt ursprung och nuvarande politiskt ställningstagande kan påverka de etablerade partiernas uppfattning av det invandringskritiska partiet och i längden även villigheten till samarbete. På detta tema presenterar Ivarsflaten (2006) hypotesen om "*reputational shields*", med utgångspunkten att ett parti kan använda sig av sitt ursprung för att avvärja försök från

övriga partier att undergräva trovärdigheten i policyförslag. Ett partis ursprung kan alltså användas som ett historiskt skydd som underlättar för väljare att rättfärdiga sin röst på partiet, medan det för partier med bakgrund i någon form av extremism tvärtemot kan innebära att partiet har svårare att försvara sig mot kritik. Detta innebär i sin tur att partier med extremistisk bakgrund är mindre framgångsrika vid mobiliserandet av väljarstöd. Hypotesen fokuserar alltså ursprungligen främst på valframgångar, men det är inte osannolikt att det även går att applicera på hur övriga politiska aktörer förhåller sig till invandringskritiska partier. Ett parti som har svårt att värja sig för kritik är också mindre sannolikt att inkluderas i samarbeten med etablerade partier.

Som exempel på skillnader i bakgrund ser vi att vissa av de invandringskritiska partierna - så som franska FN - härstammar från nyfascistiska grupperingar, medan andra - exempelvis DF - saknar sådana kopplingar, och istället kommer från en populistisk och etablissemangskritiks bakgrund (Fenemma 2005; Carter 2005; De Lange 2007). Huruvida ett invandringskritiskt parti ses som paria eller inte kan därför vara en orsak till om samarbete eller isolering uppstår, och partiet kan behöva förändra bilden av sig själva för att samarbete ska bli möjligt (de Lange 2007; Mazzoleni & Skenderovic 2007). Ett parti med radikal bakgrund och som förespråkar tydligt invandringsfientliga lagförslag kan därmed ha svårare att få till samarbete med etablerade partier än de som använder sig av en mer återhållsam taktik.

Det finns flera exempel där vikten av legitimitet framgår. Enligt Mazzoleni & Skenderovic (2007) har schweiziska SVPs närvaro som samarbetspartner skapat förtroende bland de etablerade partierna. Tack vare detta historiska kapital (och det schweiziska regeringssystemets struktur) har SVP accepterats och inkluderats i koalitioner med de etablerade partierna även efter partiets nämnda radikala utveckling.

Som kontrast till det schweiziska fallet har svenska SDs bakgrund i nyfascistiska och nynazistiska subkulturer lett till att alla slags formella samarbeten uteslutits av de etablerade partierna, framförallt på nationell nivå (Erlingsson et al. 2014; Rydgren 2010). I de här två exemplen kan vi alltså se en koppling till Ivarsflatens (2006) hypotes om *"reputational shields"*, men med fokus på partihistoriens på-

verkan på övriga partiers vilja att samarbeta, snarare än på väljarstödet. Dessa aspekter kan förstås samverka, för om väljarna vänder sig emot partiet på grund av dess historia är det sannolikt att även de etablerade partiernas inställning påverkas. Som betonas av de Lange (2007) är uppfattningen om legitimitet inte heller universell och konstant, utan beror på sammanhang som är specifika för land och tidsperiod. Vad som upplevs som acceptabelt kan därför variera, vilket innebär att vi kan se en högre toleransnivå för högerextrema ideologier i vissa länder än andra (de Lange 2007; Kestel & Godmer 2004).

Politiska konsekvenser av partiernas närvaro

Efter att ha gått igenom skillnader och möjliga orsaker till de etablerade partiernas reaktioner är det på sin plats att förtydliga vilka konsekvenser dessa skillnader får med hjälp av konkreta exempel. Som redan framgått finns några möjliga följder av de etablerade partiernas val av isolering eller samarbete. Bland annat bildas nya koalitioner med syfte att utestänga det invandringskritiska partiet, och regeringsstyren möjliggörs för etablerade högerpartier som är i behov av stöd för att utgöra en majoritet. De övergripande drag som forskningen pekar på är därmed förändringar i partisystemet och den politiska kulturen, vilket vi ska titta närmare på nu. Utöver dessa aspekter är en möjlig konsekvens av partiernas närvaro också policyinflytande, men eftersom detta är temat i följande kapitel diskuteras det inte vidare här.

Vi börjar med de tillfällen där det invandringskritiska partiets närvaro lett till aktivt samarbete bland de etablerade parterna för att isolera partiet. I vissa fall har koalitioner då bildats vars enda syfte varit att motarbeta det invandringskritiska partiet. På så sätt har nya samarbetsmönster uppstått, och ibland även skiften i partisystemet. Exempel på detta ser vi i Belgien, där isoleringen av VB lett till att de etablerade partierna ingått i bredare koalitioner än vad som tidigare varit vanligt. Detta har även spridit sig till den federala nivån där partierna följt samma linje som de flamländska och vallonska koalitionerna (Mudde 2014). Vid andra tillfällen har den isolerande strategin orsakat politiska kostnader. I Tyskland hade kristdemo-

kratiska CDU som nationell policy att inte samarbeta med det invandringskritiska partiet REP, och ställdes därför inför valet att ge upp politisk makt eller ingå i impopulära koalitioner. Detta ledde till att CDU under 90-talet skapade en illa omtyckt koalition med socialdemokratiska SPD istället för att bilda en minoritetsregering med stöd av REP (Art 2007; Kestel & Godmer 2004).

Till skillnad från exemplen ovan har motsvarande partiers reaktioner mot SD i svenska kommuner inte lett till isolerande samarbeten. Som framgår i Loxbos (2010) studie valde de etablerade partierna att ingå i instabila minoritetsregeringar istället för att skapa breda blocköverskridande samarbeten i de fall SD var tungan på vågen. På så sätt menar Loxbo (ibid) att SD tycks ha ökat polariseringen i den svenska lokala politiken, och att vågmästarrollen bidragit till en högre konfliktnivå eftersom den regerande koalitionen i dessa kommuner oftare förlorat omröstningar om lagförslag i kommunfullmäktige.

Vidare till de tillfällen då invandringskritiska partiers framgångar lett till inkludering i koalitionsbildningar. Även här finns exempel där de nya samarbetsmönstren förändrat partisystemen, och i vissa fall lett till ökade politiska konflikter. FPÖs utveckling i Österrike fångar båda dessa scenarier. Socialdemokratiska SPÖ och kristdemokratiska ÖVP har under olika perioder valt att samarbeta med partiet, vilket enligt vissa förändrat det österrikiska koalitionsspelet (de Lange 2012; Gruber & Bale 2014). Det är framförallt det senare regeringssamarbetet mellan FPÖ och ÖVP som väckt uppmärksamhet, och koalitionen kritiserades tidigt av länder både inom och utanför Europa. USA och Israel återkallade sina ambassadörer, och i februari 2000 inleddes formella bilaterala sanktioner gentemot Österrike från de övriga medlemsstaterna i EU (Fallend & Heinisch 2016; Merlingen et al. 2001).

FPÖ har sedan dess splittrats och befinner sig inte längre i regeringsställning, men enligt Mudde (2014) har det österrikiska partisystemet påverkats i och med partiets ideologiska förändring, och systemet har gått från måttlig till polariserad pluralism. En liknande utveckling ser han även i Schweiz, där SVPs radikalisering lett till ett mer polariserat partisystem. Mazzoleni & Skenderovic (2007) är inne på samma spår och menar att det var ett historiskt ögonblick i det schweiziska politiska syste-

met när SVP fick ytterligare en plats i regeringen 2003. Eftersom det tidigare funnits en överenskommelse partierna emellan om hur många platser som tilldelas varje parti, där *Schweiz kristdemokratiska folkparti* (CVP) haft två platser, innebar SVPs utökning ett slut på denna informella regel, och därmed även den stabilitet som länge kännetecknat regeringssamarbetet i landet.

Värt att nämna är också att det inte endast är regeringspartier som kan ha denna påverkan. Enligt Grunberg & Schweisguth (2003, i Marthaler 2008) märks förändringen i partisystemet också av i Frankrike. Författarna beskriver där en utveckling från polarisering till *"tripartition"* till följd av invandringskritiska partiers närvaro, vilket innebär att dessa partier utgör ett tredje alternativ jämte de etablerade vänster- och högerpartierna.

Partisystem i förändring?

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att de etablerade partiernas reaktioner på invandringskritiska partiers närvaro sträcker sig mellan tydliga blockeringar till regeringskoalitioner. Partierna behandlas alltså i vissa fall som paria, och i andra som möjliga samarbetspartners. Det som framgår i båda fallen är också att syftet med strategin kan vara detsamma, nämligen att hindra det invandringskritiska partiet från att växa eller att främja sina egna framgångar. En vidare följd av de invandringskritiska partiernas närvaro är att partisystemen förändrats, och att konfliktnivån i vissa fall stigit. Mudde (2014) och Alonso & Fonseca (2011) poängterar emellertid att det även finns exempel på länder som inte sett denna utveckling, och där polariseringen snarare föregick än följde uppkomsten av invandringskritiska partier. Denna form av invändning är återkommande i diskussionen om invandringskritiska partiers politiska påverkan, och är något som vi återvänder till i nästa kapitel. Vi behåller då fokus på närvarons konsekvenser genom att undersöka vad den befintliga forskningen säger om invandringskritiska partiers policyinflytande.

Slutnot kapitel 3

1. Föregångaren till Flamländskt intresse (Vlaams Belang, VB).

4. Invandringskritiska partiers policyinflytande

I föregående kapitel diskuterade vi hur de etablerade partierna bemöter invandringskritiska partier på olika sätt, och hur det påverkar de invandringskritiska partiernas handlingsutrymme. Dessa strategiska val innebär emellertid inte nödvändigtvis att de invandringskritiska partiernas inflytande påverkas. De politiska frågorna kan fortfarande plockas upp av övriga partier, oavsett isolering eller samarbete med etablerade partier (Mudde 2007, s. 288f). Det är till dessa frågor vi nu vänder oss, med fokus på huruvida de invandringskritiska partierna haft något inflytande på policyer.

Tidigare forskning som undersökt invandringskritiska partiers policyinflytande visar på oenighet. Vissa menar att det skett en förändring i och med partiernas uppkomst och etablering på beslutsfattande positioner, medan andra hävdar att denna effekt är överskattad. Syftet med kapitlet är att sammanfatta variationen, och klargöra var vi ser skillnader och samstämmighet i slutsatserna. Vi vill också redan nu lyfta fram svårigheten med att isolera vad som är orsak och verkan i fråga om invandringskritiska partiers policyinflytande.

Vi börjar med ett förtydligande om vad vi menar med policyinflytande, och går därefter vidare med att kartlägga tidigare forskning och dess skillnader i resultat. Kapitlet fortsätter sedan med en diskussion om möjliga orsaker till forskningens oenighet, och avslutas med en sammanfattning.

Vad är policyinflytande?

I litteraturen om invandringskritiska partier beskrivs policyinflytande vanligtvis som en förändring eller utveckling som inte skulle ha inträffat om partiet inte hade varit närvarande (Hale Williams 2006, s. 42). Möjligheten till inflytande finns i både

direkta och indirekta former, där direkt inflytande är tydligast när partiet kontrollerar eller är koalitionspartner i den nationella regeringen alternativt på lokal nivå, medan indirekt inflytande sker när andra partier anpassar sina egna strategier och/eller sin politiska agenda för att minska det invandringskritiska partiets påverkan (Schain 2002; Minkenberg 2001). Partierna kan alltså påverka policyer på flera olika sätt, och behöver inte nödvändigtvis befinna sig i regeringsposition eller vara långvariga i politiska sammanhang för att ha inflytande om framgången innebär att de övriga partierna reagerar genom att justera sin egen policyposition, till exempel till en mer restriktiv linje i invandringsfrågan (Schain 2006).

Det finns även andra former av inflytande, som inte nödvändigtvis leder till förändringar i policyer men som kan påverka vilka frågor som hamnar på den politiska agendan. Hale Williams (2006) skiljer på agendasättande, så som inflytande över opinionen och den politiska diskursen, och policyinflytande, med fokus på lagstiftning och andra former av lagförslag. Det är i vissa fall svårt att skilja på agendasättande och indirekt inflytande, och eftersom vi i denna översikt framförallt fokuserar på den politiska påverkan inkluderas agendasättandet endast i den mån den också kopplas till någon form av diskussion om policyer.

Majoriteten av tidigare forskning utgår från invandring och integration när förändringar i policyer ska mätas, vilka är de intresseområden som förenar de invandringskritiska partierna. Det kan exempelvis röra sig om begränsningar i flyktingmottagande (Bolin et al. 2014; Folke 2014), förändringar i välfärdsrättigheter (Akkerman 2015) eller lagstiftning om medborgarskap (Duncan 2010). Vissa fokuserar på endast en av dessa aspekter, medan andra använder ett bredare mått med flera olika policyområden inom invandring och/eller integration.

Direkt inflytande

Vi inleder kartläggningen med forskning om partier som befunnit sig i någon form av regeringsställning och därför kan antas ha direkt inflytande över lagstiftningar. Som nämnts tidigare är detta endast aktuellt i ett fåtal länder, och i de flesta är po-

sitionen dessutom relativt ny och outforskad, men det finns studier på invandringskritiska partiers direkta policyinflytande i Slovakien, Österrike, Italien och Schweiz. Slovakien är det minst uppmärksammade fallet, men enligt Pirro (2015, s. 157) har det invandringskritiska partiet SNS närvaro bidragit till en mer radikal ställning gentemot etniska minoriteter. Liknande utveckling rapporteras från Österrike och Italien där Zaslove (2004) menar att FPÖ och LN haft inflytande över invandringspolicyer under tiden som samarbetspartners i respektive regering. I likhet med annan forskning på området menar Zaslove (ibid) att det visserligen inte går att klargöra om effekten existerat utan partiernas närvaro, men att det åtminstone varit en bidragande faktor. Enligt Bale (2003) började ÖVP och SPÖ dessutom genomföra delar av FPÖs lagförslag redan innan de formellt inkluderades i regeringen 1999, vilket antyder att partiet utöver regeringspositionen även haft ett indirekt policyinflytande.

Resultaten från Österrike stöds av Minkenberg (2001), Norris (2005, s. 269) och Hale Williams (2006, s. 183ff) som också ser tecken på FPÖs policyinflytande under tiden som regeringspartner. Detsamma gäller för Italien där Carvalhos undersökning (2014, s. 170f) visar att LN påverkat invandringspolitiken under sin tid i regeringen i början på 2000-talet. Med undantag för LNs ovan nämnda inflytande menar dock Carvalho (2014, s. 193) att invandringskritiska partiers påverkan oftast är svagt kopplad till regeringspositionen, vilket framhålls även av andra inom området. Exempel på denna skepsis ser vi bland andra hos Duncan (2010), som dessutom kritiserar den snäva syn på invandringspolicyer som används av Minkenberg (2001). Duncan (2010) utgår istället från ett bredare mått och resultaten visar då att regeringskoalitionen mellan FPÖ och ÖVP i Österrike inte lett till en förändring i invandringspolitiken eftersom partierna redan hade liknande ståndpunkter i många av frågorna, och de mest restriktiva förslagen dessutom hindrades av ÖVP.

Även omfattningen av tidigare undersökningar har ifrågasatts, där exempelvis Akkerman (2012) betonar avsaknaden av jämförande studier i tidigare forskning. För att fylla denna lucka undersöker han lagändringar i flera länder där invandringskritiska partier ingått i någon form av regeringssamarbete, och resultaten visar då att partierna misslyckats med direkt påverkan på policyer. Schweiziska SVP utgör

undantaget, som enligt Akkerman (ibid) haft ett visst, om än marginellt, inflytande. Inte heller Perlmutter (2002) ser tendenser på inflytande i sin studie i Italien, där han menar att LN och ANs delaktighet i regeringen under 1990-1995 inte påverkat invandringspolitiken. Detta resultat motsäger emellertid inte nödvändigtvis Carvalhos (2014) tidigare nämnda slutsats angående LN, eftersom de två utgår från olika tidsperioder.

Sammanfattningsvis antyder tidigare forskning alltså att invandringskritiska parti-ers regeringsdelaktighet i vissa fall lett till policyinflytande, men att en sådan position inte är tillräcklig för att förändringar ska uppstå. Som betonas av Minkenberg (2001) borde effekten av invandringskritiska partier inte heller endast mätas i form av direkt inflytande utan också i samverkan med de etablerade partierna. Detta för oss in på det indirekta inflytandet, där utgångspunkten är att invandringskritiska partier kan ha påverkan om andra partier reagerar på dess uppkomst genom att anpassa sin egen policyposition.

Indirekt inflytande

Som redan framgått är invandringskritiska parti-ers delaktighet i nationella parlament snarare regel än undantag i dagens Europa, vilket innebär många möjligheter till indirekt inflytande på lagstiftande. Det invandringskritiska parti som kartlagts flitigast gällande indirekta policyeffekter är franska FN vars valframgångar enligt flera studier haft inflytande på invandringspolitiken, trots den isolerande strategin bland de etablerade partierna. Exempelvis menar Marthaler (2008) att den dåvarande presidenten Nicolas Sarkozys restriktiva invandringspolitik delvis kom till som ett försök att tävla med FN och vinna tillbaka röster från partiet. Även Schain (2006), Hale Williams (2006) och Carvalho (2014) anser att FN haft inflytande på den politiska agendan och policyer, och enligt Minkenberg (2001; 2002) har FN visserligen haft relativt litet inflytande på nationell nivå då deras lagförslag blockerats, men å andra sidan har deras frågor plockats upp av de etablerade partierna (ibid) vilket kan tolkas som ett indirekt inflytande.

Liknande utveckling ser Pirro (2015) i det mindre väl utforskade Ungern, där han menar att etablerade partier plockat upp delar av Jobbiks policypositioner inom

invandring och EU-skepticism. Enligt Pirro gäller detta däremot inte för bulgariska motsvarigheten *Ataka* (ATAKA), där han inte finner något betydande inflytande på policyskapande. Likt händelseförloppet i Ungern tycks även tyska partier till viss del ha utvecklats högerut efter uppkomsten av de invandringskritiska partierna REP och DVU. Enligt Minkenberg (2001) är det absoluta inflytandet marginellt men ändå oproportionerligt utifrån partiernas position, medan Hale Williams (2006, s. 149f) menar att det framförallt är retoriken som påverkats snarare än innehållet i invandringspolitiken. Perlmutter (2002) hävdar å sin sida att det är svårt att argumentera för REPs inflytande eftersom diskursen om restriktiv invandring föregick partiets uppkomst.

I Skandinavien ser vi också rapporter om de invandringskritiska partiernas påverkan på politiska förslag. Bjørklund & Goul Andersen (2002) och Akkerman (2012) finner tendenser till indirekt policyinflytande från danska DF, och i en undersökning av partiets föregångare *Fremskridtspartiet* (FRPd) menar Harmel & Svåsand (1997) att *Konservative Folkepartiet* (KF) utvecklades högerut till följd av partiets valframgångar. Detsamma gäller enligt författarna även för motsvarande etablerade parti i Norge efter norska FrPs ökade väljarstöd, en slutsats som också får medhåll av Bjørklund & Goul Andersen (2002) som menar att FrPs indirekta inflytande ledde till en mer restriktiv invandringspolitik.

Stöd för teorin om invandringskritiska partiers indirekta inflytande finns även i van Spanjes (2010) landjämförande studie där förändringar i inställningen till invandringsfrågan i flera europeiska länder undersöks. Resultatet visar att invandringskritiska partiers framgångar eller misslyckande påverkat de etablerade partiernas position, men att det också finns intressanta nyanser. Bland annat är regerande partier mindre påverkade än de i opposition och partier som samarbetat med invandringskritiska partier är inte mer influerade än andra, inte ens i de fall partierna befinner sig i en regeringsposition. En möjlig anledning till att regeringspartier inte påverkas i samma utsträckning har enligt van Spanje (ibid) att göra med den begränsning som positionen innebär eftersom det är svårt att göra plötsliga policyförändringar i en sådan ställning.

I en annan landjämförande studie av Akkerman (2015) framkommer också nyanser. Förväntningarna på de etablerade partiernas policyskifte varierar beroende på vilket slags invandrings- eller integrationsområde som är i fokus. Socialdemokrater antas exempelvis röra sig högerut i frågor om arbetskraftsinvandring, men tenderar i övrigt att behålla en kosmopolitisk ståndpunkt. Högerliberala partier väntas istället anpassa sig till en restriktiv inställning till invandrades sociala rättigheter och invandring som inte rör arbete, men samtidigt behålla en positiv syn på arbetskraftsinvandring. Resultaten från studien understryker de förväntade skillnaderna partierna emellan och visar att det visserligen skett ett skifte högerut där invandringskritiska partier varit framgångsrika, men att de inte haft inflytande på hela partisystemet utan endast bland den etablerade högern. Akkerman (ibid) betonar emellertid svårigheten att klargöra riktningen på sambandet, då de invandringskritiska partiernas framgångar kan vara ett symptom på den redan skärpta utvecklingen, snarare än en orsak. Vidare menar Akkerman (ibid) att resultaten inte ska överskattas då det redan funnits tendenser till ett skifte högerut bland dessa partier oberoende av de invandringskritiska partiernas framgångar, men att förändringen blir tydligare när dessa partier utgör ett hot.

Att de invandringskritiska partiernas närvaro drivit på en redan existerande strikt förändring i invandringspolitikerna lyfts även i andra studier. Van Heerden et al. (2014) och Van Kersbergen & Krouwel (2008) menar att center-högerpartierna i Nederländerna redan rörde sig mot en mer restriktiv inställning mot invandring, men att invandringskritiska LPF och PVVs framgångar bidrog till att utvecklingen påskyndades. Enligt Van Kersbergen & Krouwel (2008) behöll center-högerpartierna sedan sin strikta position efter att LPF föll samman, vilket är i linje med Schains (2006) argument att ett parti inte behöver vara långlivat för att påverka policyer.

Det finns emellertid även skeptiker till invandringskritiska partiers indirekta policyinflytande. Flera studier stödjer Akkermans (2015) iakttagelse att det redan funnits en restriktiv position i invandringsfrågan bland högerpartier. Enligt Boswell & Hugh (2008) har center-högerpartier konsekvent varit mer strikta i sin inställning mot invandring än motsvarande partier positionerade center-vänster, och Carvalho (2014, s. 174) menar att brittiska partiers skifte i invandringspolitikerna förekom invand-

ringskritiska partiers framgångar. Invandringsfrågan blev snarare aktuell i och med att konkurrensen ökade bland de etablerade partierna och inte på grund av BNPs inflytande. I linje med detta – men i motsats till tidigare nämnda studie av Bjørklund & Goul Andersen (2002) – anser Bale et al (2010) att FrPs uppkomst i Norge inte orsakade den strikta invandringspolitiken utan snarare följde en redan pågående åtstramning. Även Alonso & Fonseca (2011) menar att utvecklingen högerut i flera länder inträffat före de invandringskritiska partiernas uppkomst och att etablerade högerpartier plockat upp invandringsfrågan oberoende av dessa partiers närvaro. Även i Sverige finns liknande upptäckter i forskningen. Dahlström & Esaiasson (2011) menar att den etablerade högern varit mer villiga att införa strikta policyer i invandringspolitiken, medan Hinnfors et al (2012) lyfter att Socialdemokraterna haft en genomgående restriktiv inställning till invandring. Den redan nämnda svårigheten att undersöka invandringskritiska partiers policyinflytande understryks på så sätt av att det inte endast är dessa partier som visat sig drivande i frågan.

Invandringskritiska partiers lokala policyinflytande

Den befintliga forskningen om lokalt policyinflytande är fortfarande något av en kunskapslucka, och det finns ett behov av vidare studier innan vi kan föra ett djupare resonemang om invandringskritiska partiers påverkan på denna nivå. Variationen i slutsatser om invandringskritiska partiers policyinflytande framgår dock även på regional och lokal nivå, där flera studier pekar på att partierna haft någon form av lokalt policyinflytande. Enligt Folke (2014) blev flyktingpolitiken i svenska kommuner mer restriktiv när Ny Demokrati (ND) representerades i kommunfullmäktige. Lidén & Nyhlén (2014) ser ett liknande mönster när de undersöker stöd för SD på kommunal nivå, medan Bolin et al (2014) menar att SD endast haft en effekt på invandringspolitiken när de är tungan på vågen.

Enligt Schain (2002) har även franska FN varit inflytelserika på den lokala policyagendan, och i en enkätundersökning bland belgiska politiker i Antwerpen finner

Downs (2001) att politiker på högerfronten plockat upp VBs policyposition, trots avsaknad av samarbete. Utöver att dessa studier visar på de invandringskritiska partiernas lokala påverkan understryker de alltså återigen att inflytandet inte nödvändigtvis är beroende av ett formellt samarbete med de etablerade partierna.

Vad orsakar skillnaderna i policyinflytandet?

Oenigheten i frågan om invandringskritiska partiers policyinflytande framgår alltså tydligt, och vi kan urskilja några faktorer i litteraturen som kan förklara vad de olika slutsatserna beror på. Dessa aspekter är i) det invandringskritiska partiets väljarstöd; ii) ideologin hos den styrande majoriteten; iii) agerandet bland övriga aktörer och iv) det invandringskritiska partiets organisation. Faktorerna berör framförallt skillnader mellan länder, och att partierna därmed har olika förutsättningar som kan påverka möjligheten till inflytande. Se Tabell 3 för summering av förklaringsfaktorerna.

Vi inleder med det invandringskritiska partiets väljarstöd, som är en av grundpelarna till teorin om partiernas policyinflytande, ofta kallat *"contagion of the right"*. Enligt hypotesen anpassar etablerade partier sina policyer efter invandringskritiska partier när dessa haft ett tydligt uppsving i nationella val (Norris 2005, s. 266). Harmel & Svåsand (1997) och Carvalho (2014, s. 91) betonar denna aspekt, och den senare ser brittiska BNP som ett exempel där policyinflytande misslyckats eftersom partiet inte visat sig vara ett tillräckligt tydligt hot om väljarna, och dessutom isolerades av de övriga partierna.

Relaterat till väljarstödet är skillnader i valsystemens uppbyggnad. I majoritära valsystem får den kandidat med flest röster i valkretsen oftast det enda mandatet, vilket innebär att länder med majoritära valsystem i regel bara har två stora partier. I konsensusdemokratier används istället ett proportionellt valsystem, med följden att flera partier får plats i parlamentet. Gällande invandringskritiska partiers inflytande är det möjligt att de inte utgör ett hot om väljarstödet på samma sätt i länder med majoritära valsystem som i konsensusdemokratier, där flera

partier konkurrerar och invandringskritiska partier därför har lättare till policyinflytande. Exempelvis menar Norris (2005, s. 263ff) att invandringskritiska partiers valframgångar troligtvis lett till policyskifte i konsensusdemokratierna Norge och Österrike, men inte i det majoritära Frankrike.

Tabell 3. Möjliga anledningar till skillnader i invandringskritiska partiers policyinflytande.

Faktorer	Scenario	Konsekvens
Det invandringskritiska partiets väljarstöd	Det invandringskritiska partiet utgör ett hot om väljarna. Kan framgå tydligare i konsensusdemokratier.	De etablerade partierna anpassar policyer för att locka över väljare
Ideologin hos den styrande majoriteten	Center-höger partier står närmre det invandringskritiska partiet ideologiskt	Utveckling av en striktare invandringspolitik bland center-höger partier
Agerandet bland övriga aktörer	Det invandringskritiska partiet främjas eller hindras av övriga aktörer på den politiska arenan	Policyinflytande/Blockering
Det invandringskritiska partiets organisation	Instabilitet i det invandringskritiska partiet	Misslyckat policyinflytande

Nästa förklaringsfaktor gäller den ideologiska ställningen hos den styrande majoriteten, där vissa menar att center-högerpartier är mer benägna än center-vänstern att påverkas av de invandringskritiska partierna eftersom de står närmare varandra på den ideologiska skalan. Carvalho (2014, s. 198), de Lange (2012) och Akkerman (2015) ser sådana tendenser, med studier som pekar på att center-högerpartier förändrat sina policyer till följd av invandringskritiska partiers närvaro. Carvalho (2014, s. 198) betonar visserligen att partier inom center-vänstern inte är helt immuna mot inflytandet, och som nämndes tidigare nyanserar Akkerman (2015) resultatet genom att konstatera att inte alla partier på högerfronten påverkas, utan framförallt liberalerna. Van Spanje (2010) finner å sin sida inget som tyder på att högerpartier anpassar sig mer än andra, och enligt Alonso & Fonseca (2011) är det snarare partier vänsterut som påverkats av policyinflytandet eftersom högerpar-

tierna redan själva drivit en mer restriktiv inställning. Sammanfattningsvis kan man därför säga att ideologin hos den styrande majoriteten är en möjlig men inte självklar aspekt som kan påverka inflytandet.

Om vi går vidare till agerandet bland övriga aktörer på den politiska arenan, och deras möjlighet att främja eller hindra det invandringskritiska partiet, så är de etablerade partiernas handlingar enligt Carvalho (2014) centrala. Exempel på detta ser vi i Italien, där LN enligt Akkerman (2012) misslyckats med direkt påverkan eftersom de var tvungna att anpassa sig efter sina koalitionspartners. Även Mudde (2013) betonar denna aspekt, och menar att handlingsutrymmet för invandringskritiska partier i regeringsposition kan begränsas av exempelvis byråkrater och icke-statliga organisationer. I likhet med vad som diskuterats i föregående kapitel spelar partiets uppfattade legitimitet en viktig roll även här, då möjligheten till policyinflytande kan minska om partiet har en pariastatus. Enligt Minkenberg (2001) var detta fallet i Tyskland där invandringskritiska partier som nämnts blockerades av de etablerade partierna. Ett sådant mönster tycks emellertid inte verka genomgående då det även finns studier som visar på policyinflytande från partier som isolerats. Exempel på detta ser vi på hemmaplan, där resultatet i de tidigare nämnda studierna av Lidén & Nyhlén (2014) och Bolin et al. (2014) visar att SD haft inflytande över flyktningmottagandet i svenska kommuner. Pariastatusen tycks alltså inte alltid avgörande för möjligheten till påverkan.

Slutligen har vi den faktor som berör det invandringskritiska partiets organisation, vilket kan påverka huruvida partiet är framgångsrikt i sitt policyinflytande. Exempelvis menar Mudde (2013) att invandringskritiska partier ofta misslyckas med att utöva direkt påverkan i regeringar på grund av deras position som juniorpartners med relativt lite erfarenhet. Även Akkerman (2012) betonar denna aspekt, och konstaterar att nederländska LPFs organisatoriska svaghet ledde till att partiet saknade direkt policyinflytande under sin korta tid som regeringspartner. Samma mönster ser Akkerman (ibid) hos FPÖ i Österrike, som visserligen inte är ett oerfaret parti men där bristen på partidisciplin bland ministrarna och svaghet i relationerna inom partiet orsakade konflikter och minskade möjligheten att påverka övriga partier. Som exempel på hur en stark organisation istället lyfter ett parti visar Loxbo

& Bolin (2016) att svenska SDs lokala framgångar till stor del byggt på organisationens förmåga att presentera kompetenta och pålitliga partikandidater (se även Erlingsson et al. 2012), vilket i sin tur rimligtvis påverkar möjligheten till inflytande. Huruvida det invandringskritiska partiet är stabilt i sin organisation kan därmed antingen hjälpa eller stjälpa möjliga framgångar.

Policyinflytande – realitet eller överdrift?

Som framgår i tidigare forskning är det svårt att dra tydliga slutsatser om invandringskritiska partiers policyinflytande. Resultaten skiljer sig åt, och vi vet inte hur utvecklingen skulle ha sett ut utan det invandringskritiska partiets närvaro. Det är dessutom så att det är svårt att isolera om de etablerade partierna förändrats på grund av det invandringskritiska partiet eller om det invandringskritiska partiet får ökade framgångar av någon orsak som hänger ihop med att det etablerade partiet ändrar sig. Det finns alltså även argument för att policyförändringar tagit plats oberoende av de invandringskritiska partiernas närvaro, vilket snarare är att betrakta som del av en mer generell restriktiv utveckling. Det vi kan konstatera är att den europeiska invandringsspolitiken har blivit striktare under senare år, men huruvida skiftet beror på att etablerade partier anpassat sig efter de invandringskritiska partiernas policyposition eller själva påbörjat denna riktning, möjligtvis påskyndade av de invandringskritiska partiernas närvaro, är svårare att avgöra.

Det finns som sagt flera faktorer som kan förklara skillnaderna i resultat från tidigare studier. Dessa är förstas inte isolerade från varandra, utan kan samspela på olika sätt. Man kan exempelvis tänka sig att pariastatusen är mindre avgörande i de fall det invandringskritiska partiet utgör ett tydligt väljarhot, eller att påverkansgraden hos center-högerpartier är högre när det invandringskritiska partiet inte begränsas av övriga aktörer på den politiska arenan. Framtida forskning kan behöva fokusera mer på att tydliggöra under vilka förhållanden policyinflytandet faktiskt uppstår.

En annan anledning till varför slutsatser om invandringskritiska partiers påverkan skiljer sig åt kan bero på metodologiska skillnader, så som synen på inflytande,

mått på policyförändring och val av tidsperiod. Akkerman (2012) diskuterar det förstnämnda och menar att spridningen i resultat möjligtvis är kopplat till hur man väljer att se på inflytande. Eftersom vissa studier fokuserar mer på direkta effekter och andra på indirekta, kan slutsatsen om invandringskritiska partiers inflytande variera. I flera fall förtydligas inte heller vilken form av påverkan som undersöks, vilket ytterligare möjliggör för olika tolkningar av resultaten.

I fråga om måttet på policyförändring finns det, som tidigare nämnts, en spridning i vilken form av material som granskas för att mäta partiernas policyinflytande. Vissa undersöker exempelvis förändringar i vallöften, och andra begränsningar i flyktningmottagande. Som framgick i fallet med Österrike valde Minkenbergs (2001) och Duncan (2010) olika mått på policyförändringar, och kom fram till olika slutsatser om FPÖs inflytande på invandringspolitiken.

Kopplat till måttet på policyinflytande hör även nyanserna i frågor som rör invandring och integration. Denna aspekt betonas av Hinnfors et al. (2012) som menar att svenska Socialdemokraterna varit restriktiva när det kommer till invandringsmottagande, men samtidigt haft en generös integrationspolitik. Partiernas inställning kan alltså skilja sig åt mellan de två områdena som vanligtvis undersöks, vilket kan leda till olika slutsatser beroende på vilket mått som används.

Slutligen kan val av tidsperiod påverka utfallet eftersom partiernas inflytande kan variera över tid. Exempel på detta ser vi i studierna av Pearlmutter (2002) och Carvalho (2014), där slutsatserna om LNs inflytande i Italien skiljer sig åt beroende på vilken tidsperiod som undersöks. Resultaten kan därmed uppfattas som motsägelsefulla om man bortser från tidpunkterna för undersökningen.

Den tydligaste oklarheten på forskningsområdet är annars huruvida de invandringskritiska partierna faktiskt påverkat politiken, eller om den restriktiva utvecklingen i invandringsspörsmålet snarare beror på att de etablerade partierna reagerar på andra faktorer som till exempel på en redan existerande opinion bland befolkningen. Detta är en aspekt som gör det svårt att identifiera kausala effekter, men det har gjorts försök att tydliggöra riktningen. Folke (2014) använder en identifikations-

strategi som med engelsk terminologi kallas ”regression discontinuity design”, ofta förkortat RDD. Han jämför NDs representation i svenska kommuner och undersöker utfallet på flyktningmottagandet beroende på om ND hamnat precis ovanför eller under tröskeln till att få en plats i kommunfullmäktige. Tanken är att detta tillvägagångsätt utnyttjar det faktum att det inte finns någon systematik i när man hamnar alldeles över eller alldeles under gränsen, platstilldelningen är därmed att betrakta som slumpmässig. Detta gör det möjligt att mera precist än i andra studier undersöka effekten av NDs partirepresentation. Som nämndes tidigare visar studien att flyktningpolitiken blev striktare i och med NDs närvaro i kommunfullmäktige, vilket styrker argumentet om invandringskritiska partiers policyinflytande. RDD används av Folke (2014) på lokal nivå, men kan även appliceras nationellt i länder med proportionellt valsysteem, vilket är en möjlighet för framtida studier att utforska.

5. Slutsatser

Invandringskritiska partiers framgångar de senaste åren har knappats undgått någon, och syftet med denna kunskapsöversikt är att beskriva den befintliga forskningens slutsatser om hur de påverkat övriga partiers samarbetsmönster och policyer. Ett övergripande konstaterande är att invandringskritiska partier visserligen nått stora framgångar i hela Europa, men att framgångarna skiljer sig åt inom partigruppen och mellan olika länder. Variationen länder och partier emellan sammanfattas i Tabell 4 och visar på de områden översikten diskuterar: skillnaderna i partiernas innehav av beslutsfattande positioner, hur de behandlats av etablerade partier och vilket inflytande deras närvaro fått enligt tidigare forskning.

Tabellen tydliggör att de invandringskritiska partiernas närvaro varken genererar någon enhetlig reaktion bland de etablerade partierna eller något enhetligt policyinflytande, trots de övergripande mönstren av valframgångar i Europa. I vissa länder har nya samarbeten bildats för att utestänga det invandringskritiska partiet, och i andra har partiet istället inkluderats i någon form av regeringssamarbete. Likaså ser vi en varierad – om än restriktiv – policyutveckling i invandrings- och integrationsfrågan.

Om vi börjar med samarbetsmönster visar kunskapsöversikten att det finns två huvudsakliga typer av reaktioner gentemot invandringskritiska partiers närvaro, med samarbete och isolering som de tydligaste motpolerna. Vi ser också att försök till en blockerande strategi funnits under någon tidsperiod i nästan alla länder där partierna funnits representerade, även om partierna på många håll numera accepteras. Det finns emellertid fortfarande vissa invandringskritiska partier som inte lyckats få till samarbeten med etablerade motparter, medan andra har klarat sig ur blockeringen och till och med nått regeringspositioner. Ett tydligt exempel på det senare är norska FrP, som gick från att vara isolerade fram till slutet av 1990-talet, till att sedan agera stödparti åt regeringen, och slutligen nå en regeringsposition

efter valet 2013. I kontrast har svenska SD trots stora valframgångar och positionen som tungan på vågen mellan de två etablerade blocken genomgående stängts ute av de etablerade partierna på nationell nivå.

De invandringskritiska partiernas närvaro och de etablerade partiernas reaktioner har även fått vidare följder. Som i fallet med Tyskland, där det bildats impopulära koalitioner för att undvika samarbete med REP. Eller Frankrike och Schweiz, där det rapporterats om att invandringskritiska partiers närvaro lett till ökad polarisering. De politiska konsekvenserna sträcker sig alltså längre än till samarbetsmönstren och kan få effekter på hela partisystemet.

I den tidigare forskningen finns även möjliga förklaringar till skillnaderna i bemötande länder emellan. Samarbetskulturen, center-högerpartiers incitament till samarbete och uppfattningen av det invandringskritiska partiet visar sig centrala för att förstå varför vissa invandringskritiska partier inkluderas och andra isoleras.

Tabell 4. Sammanfattning av befintlig forsknings slutsatser om invandringskritiska partiers närvaro.

Land	Parti	Representation i nationellt parlament	Del av regerande koalition	Bemötande från etablerade partier	Inflytande
Belgien	FN	1991-2010	-	Isolering	
	VB	2004-	-	Isolering	Bildandet av bredare koalitioner Lokalt indirekt policyinflytande
Bulgarien	ATAKA	2005-	-		Inget betydande policyinflytande
	NFSB	2014-	-		
Cypern	ELAM	2016-	-		
Danmark	FRPd	1980*-2001	-		Nationellt indirekt policyinflytande
	DF	1998-	-	Isolering/ Samarbete	Nationellt indirekt policyinflytande
Estland	EKRE	2015-	-		
Finland	PS	1995-	2015-		
Frankrike	FN	1986-1993, 1997-2002, 2012-	-	Isolering/ Samarbete	Från polarisering till "tripartition" i partisystemet

					Lokalt och nationellt indirekt policyinflytande
	MPF	1997-2012	-		
Grekland	LAOS	2007-2012	2011-2012		
	ChA	2012-	-		
Italien	LN	1987-	1994-1995, 2001-2006, 2008-2011	Isolering/ Samarbete	Nationellt direkt policyinflytande (Efter 2000, men inte under 1990- 1995)
	AN	1994-2008	1994-1995, 2001-2006	Isolering/ Samarbete	
Kroatien	HSP	1992-2007	-		
	HSP-AS	2011-	-		
	HRAST	2015-	-		
Lettland	NA	1998-	1997-2004, 2006-2010, 2011-		
Litauen	TT	2004-	2012-		
Neder- länderna	CD	1989-1998	-		
	LPF	2002-2006	2002-2003	Samarbete	Påskyndande av en redan existerande restriktiv invandringspolitik på nationell nivå
	PVV	2006-	-		Påskyndande av en redan existerande restriktiv invandringspolitik på nationell nivå
Norge	FrP	1981-	2013-	Isolering/ Samarbete	Nationellt indirekt policyinflytande (men oeniga slutsatser i forskningen)
Polen	PiS	2001-	2005-2007, 2015-		
	LPR	2001-2007	2006-2007		
Rumänien	PUNR	1990-2000	1994-1996		
	PRM	1992-2008	-		
Schweiz	SVP	1980*-	1980*-2008, 2009-	Samarbete	Polariserat partisystem på nationell nivå Nationellt direkt policyinflytande
	FPS	1987-1999	-		
	SD	1987-2007	-		
	LEGA	1991-	-		
	EDU	1991-2011	-		

Land	Parti	Representation i nationellt parlament	Del av regerande koalition	Bemötande från etablerade partier	Inflytande
Slovakien	SNS	1990-2002, 2006-2012, 2016-	1992-1994, 1994-1998, 2006-2010, 2016-		Nationellt direkt policyinflytande
	LS-HZDS	1992-2006	1992-1994, 2006-2010		
	L”SNS	2016-	-		
Slovenien	SNS	1992-2011	-		
Storbritannien	UKIP	2015-	-		
Sverige	ND	1991-1994	-		Lokalt indirekt policyinflytande
	SD	2010-	-	Isolering	Instabila minoritetsregeringar på lokal nivå Ökad polarisering och konflikt-nivå på lokal nivå Lokalt indirekt/direkt policyinflytande (men oeniga slutsatser i forskningen)
Tjeckien	SPR-RSC	1992-1998	-		
	ÚSVIT	2013-	-		
Turkiet	MHP	1999-2002, 2007-	1999-2002, 2015-2015		
Ungern	JOBBIK	2010-	-		Nationellt indirekt policyinflytande
	MIEP	1998-2002			
Österrike	FPÖ	1980*-	1983-1987, 2000-2005	Isolering/ Samarbete	Bilateral sanktioner från EU-länder Polariserat partisystem på nationell nivå Nationellt indirekt/direkt policyinflytande (men oeniga slutsatser i forskningen)
	BZÖ	2006-	2005-2007		

Källa: författarnas egen sammanställning

*Partiet har funnits representerat även innan 1980

Not: Tabellens redovisning av policyinflytande är endast en fingervisning, då vissa partiers påverkan undersökts mer än andra vilket potentiellt innebär större sannolikhet till oenighet i slutsatser. Under kolumnen ”Del av regerande koalition” innebär ett streck (-) att partiet inte funnits representerade i regeringen. Blanka fält i spalterna ”Bemötande från etablerade partier” och ”Närvarons inflytande” indikerar att litteraturen inte täcker dessa partier.

Det är svårt att dra någon heltäckande slutsats om partiernas policyinflytande eftersom det är svårt att veta säkert vad dagens strikta invandrings- och integrationspolicy beror på. Anpassar sig de etablerade partierna efter en förändrad verklighet, väljaropinionen eller de invandringskritiska partiernas framgångar? Som framgår i kunskapsöversikten råder oenighet i tidigare forskning, där vissa menar att de invandringskritiska partierna haft policyinflytande medan andra anser att centerhögerpartier redan påbörjat en restriktiv utveckling även utan de invandringskritiska partiernas närvaro.

Skillnaderna i inflytande länder emellan kan bero på flera möjliga faktorer, så som det invandringskritiska partiets väljarstöd, ideologin hos den styrande majoriteten, agerandet bland övriga politiska aktörer och stabiliteten i det invandringskritiska partiets organisation. Det finns alltså flera aspekter som kan samverka och antingen hindra eller främja partiernas påverkan på policyer.

Som framgår i Tabell 4 ser vi emellertid inget tydligt mönster för hur bemötandet från etablerade partier och policyinflytandet hänger ihop; det finns tendenser till påverkan bland både partier som isolerats och inkluderats i olika samarbetsformer. De invandringskritiska partiernas närvaro kan alltså leda till en restriktiv utveckling i invandringsfrågan även när möjlighet till direkt påverkan saknas. Samtidigt leder ett regeringssamarbete inte alltid till direkt policyinflytande eftersom en restriktiv utveckling ibland påbörjats redan före samarbetet med det invandringskritiska partiet.

Med tanke på oenigheten i forskningen har kunskapsöversikten försökt tydliggöra var det råder samstämmighet och inte, men det framgår också att det finns ett behov av fortsatta undersökningar för att belysa under vilka förhållanden olika former av samarbetsmönster och policyinflytande uppstår. På så vis skulle man kunna räta ut några av de frågetecken som kvarstår inom forskningsområdet. En betydande utmaning för forskningen är att klargöra huruvida den restriktiva utvecklingen av invandrings- och integrationspolitiken i flera europeiska länder verkligen är en effekt av de invandringskritiska partiernas närvaro, eller om det snarare är andra processer, såsom center-högerpartiernas agerande, väljaropinionen eller något an-

nat, som påverkar. Här finns möjlighet för framtida forskning att utveckla fältet. Ett tillvägagångssätt kan vara att använda sig av identifikationsstrategier på proportionella valsystem på nationell nivå, liknande det som Folke (2014) använt på lokal nivå i Sverige.

En övergripande kunskapslucka är den bristfälliga kartläggningen av invandringskritiska partier på subnationell nivå, där det i synnerhet finns ett behov av jämförande studier. Med undantag för vissa studier av invandringskritiska partier på lokal nivå, till exempel i Sverige och Frankrike, är det huvudsakligen den nationella nivån som har undersökts i tidigare forskning. Jämförande studier av den subnationella nivån inom vissa länder kan vidare vara fördelaktiga eftersom kontextuella faktorer, såsom institutionella och historiska aspekter, då kan hållas konstanta, vilket underlättar när man vill urskilja om utvecklingen i samarbetsmönster eller policyer beror på de invandringskritiska partiernas inflytande eller andra omständigheter.

Det finns även utrymme för vidare diskussioner om huruvida partiernas egen bakgrund påverkar deras inflytande över policyutveckling samt i vilken mån andra partier vill samarbeta med dem. Som diskuterats finns det partier – exempelvis schweiziska SVP – som inkluderats i samarbeten delvis tack vare sitt historiska kapital, medan andra – såsom svenska SD – exkluderats på grund av sitt mer radikala förflutna. När det gäller policyinflytandet visar emellertid tidigare studier att både dessa partier, på olika sätt, har påverkat den förda politiken i respektive land, vilket antyder att bakgrunden inte nödvändigtvis främjar eller begränsar denna form av inflytande. Detta är något som framtida studier kan undersöka vidare.

Slutligen kan vi konstatera att förändringen av invandrings- och integrationspolitiken i mer restriktiv riktning visserligen beror på flera olika saker, men att invandringskritiska partier ofta spelat en viktig roll som antingen initiativtagare eller pådrivande kraft. Policyrelevansen ligger alltså inte nödvändigtvis i hur stort inflytande partierna har, utan snarare att närvaron faktiskt får konsekvenser, om än i olika form och grad. Kunskapsöversikten visar därmed att invandringskritiska partiers närvaro i parlamenten är viktig att undersöka för att förstå, och i viss mån förutse, hur partisystemet och politiken på migrationsområdet utvecklas.

Referenser

Akkerman, T. (2012) Comparing Radical Right Parties in Government: Immigration and Integration Policies in Nine Countries (1996-2010). *West European Politics*, vol. 35:3, s. 511-52.

Akkerman, T. (2015) Immigration policy and electoral competition in Western Europe: A fine-grained analysis of party positions over the past two decades. *Party Politics*, vol. 21(1), s. 54-67.

Alonso, S. och S.C. da Fonseca (2011) Immigration, left and right. *Party Politics*, vol. 18(6), s. 865-884.

Art, D. (2007) Reacting to the Radical Right. *Party Politics*, vol. 13(3), s. 331-349.

Art, D. (2011) *Inside the Radical Right. The Development of Anti-Immigrant Parties in Western Europe*. New York: Cambridge University Press (Första upplagan).

Arzheimer, K. (2015) The AfD: Finally a Successful Right-Wing Populist Eurosceptic Party for Germany? *West European Politics*, vol. 38(3), s. 535-556.

Auers, D. och A. Kasekamp (2013) Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia, i Wodak, R., M. Khosravinik och B. Mral (red) *Right-Wing Populism in Europe Politics and Discourse*. London: Bloomsbury Academic (Första upplagan).

Bale, T. (2003) Cinderella and her ugly sisters: the mainstream and extreme right in Europe's bipolarising party system. *West European Politics*, vol. 26(3), s. 67-90.

Bale, T., C. Green-Pedersen, A. Krouwel, K. Richard Luther och N. Sitter (2010) If You Can't Beat Them, Join Them? Explaining Social Democratic Responses to the Challenge from the Populist Radical Right in Western Europe. *Political Studies*, vol. 58, s. 410-426.

Betz, H.-G. (2002) Conditions Favouring the Success and Failure of Radical Right-Wing Populist Parties in Contemporary Democracies, i Mény, Y. och Y. Surel (red) *Democracies and the Populist Challenge*. New York: Palgrave (Första upplagan).

Bjørklund, T. och J. Goul Andersen (2002) Anti-Immigration Parties in Denmark and Norway: The Progress Parties and the Danish People's Party, i Schain, M. (red) *Shadows over Europe: The Development and Impact of the Extreme Right in Western Europe*. New York: Palgrave (Första upplagan).

Bohman, A. och M. Hjerm (2014) *Radikala högerpartier och attityder till invandring. Europa under 2000-talet*. Delegationen för migrationsstudier, 2014:1. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Bolin, N., G. Lidén och J. Nyhlén (2014) Do Anti-immigration Parties Matter? The Case of the Sweden Democrats and Local Refugee Policy'. *Scandinavian Political Studies*, vol. 37(3), s.323-343.

Boswell, C. och D. Hough (2008) Politicizing migration: opportunity or liability for the centre-right in Germany?'. *Journal of European Public Policy*, vol. 15(3), s. 331-348.

Bowyer, B. (2008) Local context and extreme right support in England: the British National Party in the 2002 and 2003 local elections. *Electoral Studies*, vol. 27(4), s. 611-620.

Bustikova, L. och H. Kitschelt (2009) The radical right in post-communist Europe. Comparative perspectives on legacies and party competition, *Communist and Post-Communist Studies*, vol. 42, s. 459-483.

Carvalho, J. (2014) *Impact of Extreme Right Parties on Immigration Policy. Comparing Britain, France and Italy*. New York: Routledge (Första upplagan).

Carter, E. (2005) *The extreme right in Western Europe. Success or failure?* Manchester: Manchester University Press.

Dahlström, C. och P. Esaiasson (2011) The Immigration Issue and Anti-Immigrant Party Success in Sweden 1970-2006: A Deviant Case Analysis. *Party Politics*, vol. 19(2), s. 343–364.

Dahlström, C. och A. Sundell (2012) A losing gamble. How mainstream parties facilitate anti-immigrant party success. *Electoral studies*, vol. 31, s. 252-363.

de Lange, S. L. (2007) From pariah to power broker- The radical right and government in Western Europe, i Delwit, P. och P. Poirier (red) *The extreme right parties and power in Europe*. Brussels: Editions de l'Université de Bruxelles.

de Lange, S. L. (2012) New Alliances: Why Mainstream Parties Govern with Radical Right-Wing Populist Parties. *Political Studies*, vol. 60, s. 899-918.

de Lange, S. L. och D. Art (2011) Fortuyn versus Wilders: An Agency-Based Approach to Radical Right Party Building. *West European Politics*, vol. 34:6, s. 1229-1249.

Downs, W. M. (2001) Pariahs in their midst: Belgian and Norwegian parties react to extremist threats. *West European Politics*, vol. 24(3), s. 23-42.

Duncan, F. (2010) Immigration and integration policy and the Austrian radical right in office: the FPÖ/BZÖ, 200-2006. *Contemporary Politics*, vol. 16(4), s. 337-354.

Erlingsson, G. Ó, K. Loxbo och R. Öhrvall (2012) Anti-Immigrant Parties, Local Presence and Electoral Success. *Local Government Studies*, vol. 38(6), s. 817-839.

Erlingsson, G. Ó, K. Vernby och R. Öhrvall (2014) The single-issue party thesis and the Sweden Democrats. *Acta Politica*, vol. 49(2), s. 196-216.

Expo & Svenska Dagbladet. "Det slutna Europa". Hemsida. <http://detslutnaeuropa.se> (Information hämtad under mars 2016).

Fallend, F. (2004) Are right-wing populism and government participation incompatible? The case of the freedom party of Austria. *Representation*, vol. 40(2), s. 115-130.

Fallend, F. och R. Heinisch (2016) Collaboration as successful strategy against right-wing populism? The case of the centre-right coalition in Austria, 2000-2007. *Democratization*, vol. 23(2), s. 324-344.

Fenemma, M. (2005) Populist Parties of the Right, i Rydgren, J. (red) *Movements of Exclusion. Radical Right-Wing Populism in the Western World*. New York: Nova Science Publishers.

Fenemma, M. (2007) Some Conceptual Issues and Problems in the Comparison of Anti-Immigrant Parties in Western Europe. *Party Politics*, vol. 3(4), s. 473-492.

Folke, O. (2014) Shades of brown and green: party effects in proportional election systems. *Journal of European Economic Association*, vol. 12(5), s. 1361-1395.

Frölich-Steffen, S. och L. Rensmann (2007) Conditions for failure and success of right-wing populist parties in public office in the New European Union, i Delwit, P. och P. Poirier (red) *The extreme right parties and power in Europe*. Brussels: Editions de l'Université de Bruxelles.

Green-Pedersen, C. och J. Krogstrup (2008) Immigration as a political issue in Denmark and Sweden. *European Journal of Political Research*, vol. 47, s. 610-634.

Green-Pedersen, C. och P. Odmalm (2008) Going different ways? Right-wing parties and the immigrant issue in Denmark and Sweden. *Journal of European Public Policy*, vol. 15(3), s. 367-381.

Gruber, O. och T. Bale (2014) And it's good night Vienna. How (not) to deal with the populist radical right: The Conservatives, UKIP and some lessons from the heartland. *British Politics*, vol. 9(3), s. 327-254.

Hale Williams, M. (2006) *The Impact of Radical Right-Wing Parties in West European Democracies*. New York: Palgrave (Första upplagan).

Harmel, R. och L. Svåsand (1997) The Influence of New Parties on Old Parties' Platforms. The Cases of the Progress Parties and Conservative Parties of Denmark and Norway. *Party Politics*, vol. 3(3), s. 315-340.

Hinnfors, J., A. Spehar och G. Bucken-Knapp (2012) The missing factor: why social democracy can lead to restrictive immigration policy. *Journal of European Public Policy*, vol. 19(4), s. 585-603.

Hellström, A. och A-L. Lodenius (2016) *Invandring, mediebilder och radikala högerpopulistiska partier i Norden*. Delegationen för Migrationsstudier, Rapport 2016:6. Stockholm, Elanders Sverige AB.

Ivaldi, G. (2007) The Front National vis-à-vis power in France: factors of political isolation and performance assessment of the Extreme Right in municipal office, i Delwit, P. och P. Poirier (red) *The extreme right parties and power in Europe*. Brussels: Editions de l'Université de Bruxelles.

Ivarsflaten, E. (2006) Reputational Shields: Why Most Anti-Immigrant Parties Failed in Western Europe, 1980-2005. Paper presented at the Annual Meeting of the American Political Science Association, Philadelphia, PA.

Kestel, L. och L. Godmer (2004) Institutional inclusion and exclusion of extreme right parties, i Eatwell, R. och C. Mudde (red) *Western Democracies and the New Extreme Right Challenge*. London: Routledge (Första upplagan).

Kitschelt, H. (1995) *The Radical Right in Western Europe. A Comparative Analysis*. Ann Arbor: University of Michigan Press (Första upplagan).

Knigge, P. (1998) The ecological correlates of right-wing extremism in Western Europe. *European Journal of Political Research*, vol. 34, s. 249-279.

Lehmbruch, G. (1993) Consociational Democracy and Corporatism in Switzerland. *The Journal of Federalism*, vol. 23(2), s. 43-60.

Lidén, G. och J. Nyhlén (2014) Explaining Local Swedish Refugee Policy. *Journal of International Migration & Integration*, vol. 15, s. 547-565.

Loxbo, K. (2010) The Impact of the Radical Right: Lessons from the Local Level in Sweden, 2002-2006. *Scandinavian Political Studies*, vol. 33(3), s. 295-315.

Loxbo, K. och N. Bolin (2016) Party organizational development and the electoral performance of the radical right: exploring the role of local candidates in the breakthrough elections of the Sweden democrats 2002-2014. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, vol. 26(2), s. 170-190.

Lubbers, M., M. Gijsberts och P. Scheepers (2002) Extreme right-wing voting in Western Europe. *European Journal of Political Research*, vol. 41, s. 345-378.

Lucardie, P. och G. Voerman (2007) The list Pim Fortuyn and the Government: a love-hate relationship', i Delwit, P. och P. Poirier (red) *The extreme right parties and power in Europe*. Brussels: Editions de l'Université de Bruxelles.

Marthaler, S. (2008) Nicolas Sarkozy and the politics of French immigration policy. *Journal of European Public Policy*, vol. 15(3), s. 382-397.

Mazzoleni, O. och D. Skenderovic (2007) The Rise and Impact of the Swiss People's Party: Challenging the Rules of Governance in Switzerland, i Delwit, P. och P. Poirier (red) *The extreme right parties and power in Europe*. Brussels: Editions de l'Université de Bruxelles.

Merligen, M., C. Mudde och U. Sedelmeier (2001) The Right and the Righteous? European Norms, Domestic Politics and the Sanctions against Austria. *Journal of Common Market Studies*, vol. 29(1), s. 59-77.

Minkenberg, M. (2001) The radical right in public office: Agenda-setting and policy effects. *West European Politics*, vol. 24(4), s. 1-21.

Minkenberg, M. (2013) From Pariah to Policy-Maker? The Radical Right in Europe, West and East: Between Margin and Mainstream. *Journal of Contemporary European Studies*, vol. 21(1), s. 5-24.

Mudde, C. (2007) *Populist Radical Right Parties in Europe*. New York: Cambridge University Press (Första upplagan).

Mudde, C. (2013) Three Decades of Populist Radical Right Parties in Western Europe: So What? *European Journal of Political Research*, vol. 52, s. 1–19.

Mudde, C. (2014) Fighting the system? Populist radical right parties and party system change. *Party Politics*, vol. 20(2), s. 217-226.

Norris, P. (2005) *Radical Right. Voters and Parties in the Electoral Market*. New York: Cambridge University Press (Första upplagan).

Pankowski, R. (2010) *The Populist Radical Right in Poland: The Patriots*. Abingdon: Routledge (Första upplagan).

Parliaments and governments database. Hemsida. <http://www.parlgov.org> (Information hämtad under 09/2016-10/2016).

Parties and Elections in Europe (Wolfram Nordsieck). Hemsida. <http://www.parties-and-elections.eu> (Information hämtad under 03/2016-10/2016).

Perlmutter, T. (2002) The Politics of Restriction: The Effect of Xenophobic Parties on Italian Immigration Policy and German Asylum Policy, i Schain, M. (red) *Shadows over Europe: The Development and Impact of the Extreme Right in Western Europe*. New York: Palgrave (Första upplagan).

Pirro, A. L. P. (2015) *The Populist Radical Right in Central and Eastern Europe. Ideology, impact and electoral performance*. Oxon: Routledge.

Reif, K. och H. Schmitt (1980) Nine Second-Order National Elections – A Conceptual Framework for the Analysis of European Election Results. *European Journal of Political Research*, vol. 8, s. 3-44.

Rydgren, J. (2003) Meso-level Reasons for Racism and Xenophobia. Some Converging and Diverging Effects of Radical Right Populism in France and Sweden. *European Journal of Social Theory*, vol. 6(1), s. 45-68.

Rydgren, J. (2007) The Sociology of the Radical Right. *Annual Review of Sociology*, vol. 33, s. 241-262.

Rydgren, J. (2010) Radical Right-wing Populism in Denmark and Sweden: Explaining Party System Change and Stability. *The SAIS Review of International Affairs*, vol. 30(1), s. 57-71.

Rydgren, J och S. van der Meiden (2016) Sweden, Now a Country Like All Others? The Radical Right and the End of Swedish Exceptionalism. Department of Sociology Working Paper Series, Stockholm University.

Schain, M. (2002) The Impact of the French National Front on the French Political System, i Schain, M. (red) *Shadows over Europe: The Development and Impact of the Extreme Right in Western Europe*. New York: Palgrave (Första upplagan).

Schain, M. (2006) The extreme-right and immigration policy- making: Measuring direct and indirect effects. *West European Politics*, vol. 29(2), s. 270-289.

Schekhovtsov, A. (2013) From Para-Militarism to Radical Right-Wing Populism: The Rise of the Ukrainian Far-Right Party Svoboda, i Wodak, R., M. Khosravinik och B. Mral (red) *Right-Wing Populism in Europe Politics and Discourse*. London: Bloomsbury Academic (Första upplagan).

van der Brug, W., M. Fennema och J. Tillie (2005) Why Some Anti-Immigrant Parties Fail and Others Succeed. A Two-Step Model of Aggregate Electoral Support. *Comparative Political Studies*, vol. 38(5), s. 337-573.

van Heerden, S., S. L. de Lange, W. van der Brug och M. Fennema (2014) The Immigration and Integration Debate in the Netherlands: Discursive and Programmatic Reactions to the Rise of Anti-Immigration Parties. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. 40(1), s. 119-136.

Van Kersbergen, K. och A. Krouwel (2008) A double-edged sword! The Dutch centre-right and the 'foreigners issue'. *Journal of European Public Policy*, vol. 15(3), s. 398-414.

van Spanje, J. (2010) Contagious Parties. Anti-Immigration Parties and Their Impact on Other Parties' Immigration Stances in Contemporary Western Europe. *Party Politics*, vol. 16(5), s. 563-586.

Van Spanje, J. och W. Van Der Brug (2007) The Party as Pariah: The Exclusion of Anti-Immigration Parties and its Effect on their Ideological Positions. *West European Politics*, vol. 30(5), s. 1022-1040.

Zaslove, A. (2004) Closing the door? The ideology and impact of radical right populism on immigration policy in Austria and Italy. *Journal of Political Ideologies*, vol. 9(1), s. 99-118.

Förteckning över tidigare publikationer

Rapport och Policy Brief 2014:1, Radikala högerpartier och attityder till invandring i Europa, av Mikael Hjerm och Andrea Bohman.

Rapport och Policy Brief 2015:1, Internationell migration och remitteringar i Etiopien av, Lisa Andersson.

Kunskapsöversikt 2015:2, Politiska remitteringar, av Emma Lundgren Jörum och Åsa Lundgren.

Kunskapsöversikt 2015:3, Integrationspolitik och arbetsmarknad, av Patrick Joyce.

Kunskapsöversikt 2015:4, Migration och företagens internationalisering, av Andreas Hatzigeorgiou och Magnus Lodefalk.

Rapport och Policy Brief 2015:5, Svenskt medborgarskap: reglering och förändring i ett skandinaviskt perspektiv, av Mikael Spång.

Rapport och Policy Brief 2015:6, Vem blir medborgare och vad händer sen? Naturalisering i Danmark, Norge och Sverige, av Pieter Bevelander, Jonas Helgertz, Bernt Bratsberg och Anna Tegunimataka.

Kunskapsöversikt 2015:7, Kategoriernas dilemman, av Per Strömblad och Gunnar Myrberg.

Rapport och Policy Brief 2015:8, Valet och Vägen: Syrisk flyktingar i Sverige, av Emma Jörum Lundgren.

Rapport och Policy Brief 2015:9, Arbetskraftsinvandring efter 2008 års reform, av Catharina Calleman (red.), Petra Herzfeld Olsson (red.).

Kunskapsöversikt 2016:1, Alla tiders migration!, av Dick Harrison.

Rapport och Policy Brief 2016:2, Invandringens arbetsmarknadseffekter, av Mattias Engdahl.

Rapport och Policy Brief 2016:3, Irreguljär migration och Europas gränskontroller, av Ruben Andersson.

Kunskapsöversikt 2016:4, Diaspora – ett begrepp i utveckling, av Erik Olsson.

Kunskapsöversikt 2016:5, Migration within and from Africa, av Aderanti Adepoju.

Rapport 2016:6, Invandring, mediebilder och radikala högerpopulistiska partier i Norden, av Anders Hellström och Anna-Lena Lodenius.

Kunskapsöversikt 2016:7, Invandring och företagande, av Martin Klinthäll, Craig Mitchell, Tobias Schölin, Zoran Slavnić & Susanne Urban.

Rapport 2016:8, Invandringens effekter på Sveriges ekonomiska utveckling, av Bo Malmberg, Thomas Wimark, Jani Turunen & Linn Axelsson.

Under de senaste årtiondena har invandringskritiska partier i flera europeiska länder ökat sitt väljarstöd kraftigt, vilket lett till att partierna nu finns representerade i parlament både lokalt och nationellt på många håll i Europa. Den här kunskapsöversikten kartlägger och diskuterar vilka politiska konsekvenser som följt av den ökade närvaron, framförallt för hur övriga partier samarbetar och för utformningen av policyförslag på olika områden. Översikten visar att skillnader i bemötandet länder och partier emellan till viss del tycks bero på landets samarbetskultur, centerhögerpartiers incitament till samarbete och uppfattningar om det invandringskritiska partiets legitimitet.

Kunskapsöversikten är skriven av Carl Dahlström, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, och Maria Tyrberg, doktorand i statsvetenskap vid Göteborgs universitet.

Delegationen för migrationsstudier - Delmi - är en oberoende kommitté som initierar studier och förmedlar forskningsresultat som underlag till framtida migrationspolitiska beslut och för att bidra till samhällsdebatten.

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Delegationen för
Migrationsstudier
Ju 2013:17